

Crna Gora
Ministarstvo ekologije,
održivog razvoja i razvoja sjevera

Adresa: Cetinjski put bb
81000 Podgorica, Crna Gora

P R E D L O G

Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene

za izvještajni period
mart – avgust 2024. godine

Podgorica, oktobar 2024. godine

SKRAĆENICE:

AŽŽS	Agencija za zaštitu životne sredine	MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
CETI	Centar za ekotoksikološka ispitivanja	MDUP	Ministarstvo prostora planiranja, urbanizma i državne imovine
DEU	Delegacija Evropske unije	MZ	Ministarstvo zdravlja
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj	PCB	Polihlorovani bifenili
EPPA	Projekat „Program za pridruživanje EU za životnu sredinu“	PM	Prirodnački muzej
IBM	Institut za biologiju mora	PMF	Prirodno-matematički fakultet
IJZCG	Institut za javno zdravlje Crne Gore	SB	Svjetska banka
IPA	Instrument za pretpristupnu pomoć	SZO	Svjetska zdravstvena organizacija
JLS	Jedinice lokalne samouprave	UBHVF	Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
JPMD	Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom	UC	Uprava carina
JPNP	Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore	UCG	Univerzitet Crne Gore
MEP	Ministarstvo evropskih poslova	UIP	Uprava za inspekcijske poslove
MF	Ministarstvo finansija	UNDP	Program Ujedinjenih nacija za razvoj
MJU	Ministarstvo javne uprave	UP	Uprava policije
MPA	Ministarstvo pravde	UPS	Uprava pomorske sigurnosti
MERS	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	UzV	Uprava za vode
MER	Ministarstvo ekonomskog razvoja	UŠ	Uprava za gazdovanje šumama i lovištima
MPŠV	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	ZHMS	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju
MEN	Ministarstvo energetike	WBIF	Zapadnobalkanski investicioni okvir
MSA	Ministarstvo saobraćaja		

Sadržaj

1. UVOD	4
2. PREGLED REALIZACIJE OBAVEZA PO ZAVRŠNIM MJERILIMA	13
2.1 HORIZONTALNO ZAKONODAVSTVO.....	13
2.2 KVALITET VAZDUHA.....	20
2.3 UPRAVLJANJE OTPADOM.....	25
2.4 KVALITET VODA	42
2.5 ZAŠTITA PRIRODE.....	58
2.6 INDUSTRIJSKO ZAGAĐENJE	106
2.7 HEMIKALIJE	112
2.8 BUKA	129
2.9 KLIMATSKE PROMJENE.....	133
3. SUMARNI PREGLED	139
4. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE SPROVOĐENJA AKCIONOG PLANA ZA ISPUNJAVANJE ZAVRŠNIH MJERILA	140

1. UVOD

Početno mjerilo za otvaranje Poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene, ispunjeno je 28. jula 2016. godine, donošenjem *Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s Akcionim planom za period 2016-2020* (u daljem tekstu: Strategija s AP) od strane Vlade Crne Gore.

Strategijom s AP bila je planirana realizacija 348 obaveza u 10 podoblasti koje obuhvata Poglavlje 27 i to: Horizontalno zakonodavstvo, Kvalitet vazduha, Upravljanje otpadom, Kvalitet voda, Zaštita prirode, Industrijsko zagađenje, Hemikalije, Buka, Civilna zaštita i Klimatske promjene.

O implementaciji Strategije s AP redovno je izvještavano ka Vladi i Evropskoj komisiji, na kvartalnom a kasnije na polugodišnjem nivou. U novembru 2020. godine usvojen je *Završni izvještaj o realizaciji Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s Akcionim planom za period 2016-2020*, shodno kojem je od planiranih 348 realizovano 226 obaveza, odnosno stepen realizacije je 80,35%.

U decembru 2018. godine na Međuvladinoj konferenciji u Briselu otvoreno je Poglavlje 27, nakon čega je Crna Gora dobila Zajedničku poziciju Evropske komisije sa osam završnih mjerila za njegovo zatvaranje. Zajedničkom pozicijom EU za Poglavlje 27 definisano je sljedećih **osam završnih mjerila** koje je Crna Gora u obavezi da ispuni kako bi dostigla internu spremnost za zatvaranje poglavlja u narednom periodu, i to:

- 1) Crna Gora nastavlja da se usklađuje sa **horizontalnim direktivama** i pokazuje da će u potpunosti biti spremna osigurati njihovo djelotvorno sprovođenje i primjenu na dan pristupanja.
- 2) Što se tiče **kvaliteta vazduha**, Crna Gora se u potpunosti usklađuje sa revidovanom Direktivom o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih zagađujućih materija (Direktiva NEC 2016/2284/EU). Crna Gora predstavlja analizu troškovno efikasne strategije kontrole emisija za 2020. i 2030, koja će poslužiti kao osnova za konačni sporazum između EU i Crne Gore o njenim obavezama smanjenja prema NEC direktivi. Crna Gora godišnje izvještava o svojim emisijama u skladu sa Direktivom i Konvencijom o prekograničnom zagađenju vazduha na velikim udaljenostima i razvija nacionalni program za kontrolu zagađenosti vazduha. Osim toga, Crna Gora unapređuje pripremu za implementaciju pravne tekovine EU u ovoj oblasti redovnim preduzimanjem mjera za smanjenje zagađenja vazduha u Crnoj Gori, posebno u područjima gdje su prekoračene granične vrijednosti EU za kvalitet vazduha, te razvijanjem ili ažuriranjem planova za kvalitet vazduha, kako je predviđeno Direktivom o kvalitetu vazduha i čistijem vazduhu u Evropi (Direktiva 2008/50/EC).
- 3) Crna Gora odlučuje o svom sistemu **upravljanja otpadom** i posvećuje adekvatna sredstva za investicije u infrastrukturu, u skladu sa relevantnim propisima EU, uključujući hijerarhiju otpada. Crna Gora uspostavlja programe prevencije otpada, priprema planove upravljanja otpadom (WMP) i usvaja mjere za odvojeno sakupljanje otpada za papir, metal, plastiku i staklo.

- 4) Crna Gora ostvaruje značajan napredak u pogledu usklađivanja sa pravnom tekovinom u sektoru **voda**, uključujući zakonodavstvo o vodi za piće i Direktivu 2008/56/EC kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u oblasti politike zaštite morske sredine. Crna Gora imenuje nadležne organe za vodu za piće i razvija planove upravljanja rječnim slivovima za svaki riječni sliv, koji se u potpunosti nalazi na njenoj teritoriji, uključujući djelove međunarodnih područja rječnog sliva koji pripadaju njenoj teritoriji.
- 5) U oblasti **zaštite prirode**, Crna Gora dostavlja Komisiji Liste predloženih lokacija Natura 2000, koje u dovoljnoj mjeri pokrivaju tipove staništa i vrste u skladu sa zahtjevima Direktive o pticama i Direktive o staništima. Crna Gora pokazuje sposobnost upravljanja mrežom Natura 2000, uključujući davanje odgovarajućeg statusa zaštite Ulcinjskoj solani i efikasno sprovođenje neophodnih mjera očuvanja koje dovode do poboljšanja statusa njene zaštite.
- 6) Crna Gora nastavlja usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u sektoru: **hemikalija, buke i civilne zaštite**, i pokazuje da će u potpunosti biti spremna osigurati primjenu i sprovođenje zahtjeva EU danom pristupanja.
- 7) Što se tiče **klimatskih promjena**, Crna Gora nastavlja svoje usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, posebno usvajanjem Zakona o funkcionisanju Evropskog sistema trgovanja emisijama (EU ETS), u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim uzastopnim amandmanima. Crna Gora se dalje usklađuje sa relevantnim podzakonskim aktima o monitoringu i izvještavanju, akreditaciji i verifikaciji, registru Unije, besplatnoj dodjeli i aukciji. Crna Gora osigurava da postoji odgovarajući okvir za implementaciju EU ETS-a u cjelosti u pogledu praćenja, izvještavanja i provjere emisija gasova s efektom staklene bašte.
- 8) Crna Gora, u skladu sa Akcionim planom za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU o životnoj sredini i klimatskim promjenama, značajno **povećava kapacitete upravnih tijela na svim nivoima**, uključujući inspekcijske službe, dodatno poboljšava koordinaciju rada i pokazuje da su sve odgovarajuće administrativne strukture i adekvatne obuke realizovane dovoljno ranije prije pristupanja kako bi se omogućila implementacija i sprovođenje pravne tekovine u svim sektorima ovog poglavlja.

U martu 2019. godine Radna grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na Pregovaračko poglavlje 27 - Životna sredina otpočela je izradu Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila za Poglavlje 27.

Vlada Crne Gore je 18. februara 2021. godine donijela **Akcioni plan za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene** (Akcioni plan), koji predstavlja krovni strateški dokument za oblast životne sredine i klimatskih promjena, i istim je predviđeno polugodišnje izvještavanje ka Vladi i Evropskoj komisiji.

Akcioni plan definiše jasne korake u pogledu:

- aktivnosti koje je potrebno preduzeti kako bi se realizovale obaveze definisane završnim mjerilima, odnosno tekstom Zajedničke pozicije EU za Poglavlje 27;
- načina realizacije definisanih aktivnosti;
- nadležnih institucija koje su odgovorne za realizaciju definisanih obaveza;

- roka do kojeg je potrebno realizovati aktivnosti, i
- izvora finansiranja sa procjenom potrebnih sredstava za realizaciju definisanih aktivnosti (gdje je to bilo moguće precizno identifikovati).

Akcioni plan definiše ukupno **251 obavezu**, koje su podijeljene na sljedeći način:

- horizontalno zakonodavstvo: 17,
- kvalitet vazduha: 19,
- upravljanje otpadom: 37,
- kvalitet voda: 33,
- zaštita prirode: 71 (od čega 19 u okviru AP za upravljanje Ulcinjskom Solanom),
- industrijsko zagađenje: 15,
- hemikalije: 27,
- buka: 12,
- civilna zaštita: 9 i
- klimatske promjene 11.

Prvi polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana usvojen je na sjednici Vlade od 28. oktobra 2021. godine, i shodno istom stepen realizacije obaveza (mjera¹) za izvještajni period februar-jul 2021. iznosio je 82,1% (od 112 planiranih mjera, realizovane su 92).

Drugi polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana usvojen je na sjednici Vlade od 8. aprila 2022. godine, stepen realizacije za izvještajni period avgust 2021- februar 2022. godine iznosio je 63,64% (od 121 planirane mjere, realizovano je 77).

Treći polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana usvojen je na sjednici Vlade od 30. novembra 2022. godine, stepen realizacije za izvještajni period mart - avgust 2022. godine iznosio je 24,56% (od 57 planirane mjere, realizovano je 14).

Četvrti polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period septembar 2022 – februar 2023, usvojen je na sjednici Vlade 08. juna 2023. U navedenom periodu stepen realizacije je 38,23%.

Peti polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period mart – avgust 2023. godine. Izvještaj je usvojen na sjednici Vlade 1. decembra 2023. U izvještajnom periodu planirana je realizacija 116 mjera sa rokom dospeljelo za realizaciju, od kojih je realizovano 9 mjera (stepen realizacije 8%) i 38 mjera koje

¹ Imajući u vidu strukturu Akcionog plana, odnosno podjelu obaveza na mjere, ovim, kao i svakim sljedećim Izvještajem praćena je realizacija mjera, i na osnovu njih je rađena statistika u cilju preciznijeg sagledavanja stanja.

su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 33%). U izvještajnom periodu planirane su 44 mjere sa rokom kontinuirano, od kojih je 31 realizovana (stepen realizacije 71%) i 9 mjera koje su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 20%).

Šesti polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period septembar 2023 – februar 2024. Izvještaj je usvojen na sjednici Vlade 11. aprila 2024. godine. U izvještajnom periodu bila je planirana realizacija 206 mjera od kojih su sa rokom dospjelo za realizaciju 124, od kojih je realizovano 11 mjera (stepen realizacije 8,87%) i 49 mjera koje su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 39,51%). U izvještajnom periodu planirane su 82 mjere sa rokom kontinuirano, od kojih je 41 realizovana (stepen realizacije 50%) i 31 mjera koje su djelimično realizovane (stepen djelimično realizovanih mjera je 37,8%).

Sedmi polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period mart – avgust 2024. godine. U navedenom periodu planirana je realizacija **122 obaveze**, koje obuhvataju **247 mjera** od kojih su **151 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju** i **96 mjera sa rokom kontinuirano**.

Informacija o statusu indikatora uspjeha (napredak u postizanju strateških i operativnih ciljeva) i postignutim rezultatima

Akcionni plan za ispunjavanje završnih mjerila rađen je sa ciljem definisanja preciznih koraka u procesu dostizanja potpune spremnosti za ulazak u EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena. Operativni podciljevi dokumenta su usklađivanje nacionalnog zakonodavstva u svih 10 podoblasti Poglavlja 27 sa pravnom tekovinom EU i obezbjeđivanje njegove implementacije.

Kako je tokom implementacije Početnog mjerila za Poglavlje 27 donešen veliki broj strateških dokumenata, i značajan dio EU *acquis*-a transponovan u nacionalno zakonodavstvo, obaveze iz Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u najvećoj mjeri se odnose na implementaciju donešenih strateških dokumenata i primjenu pravnih akata.

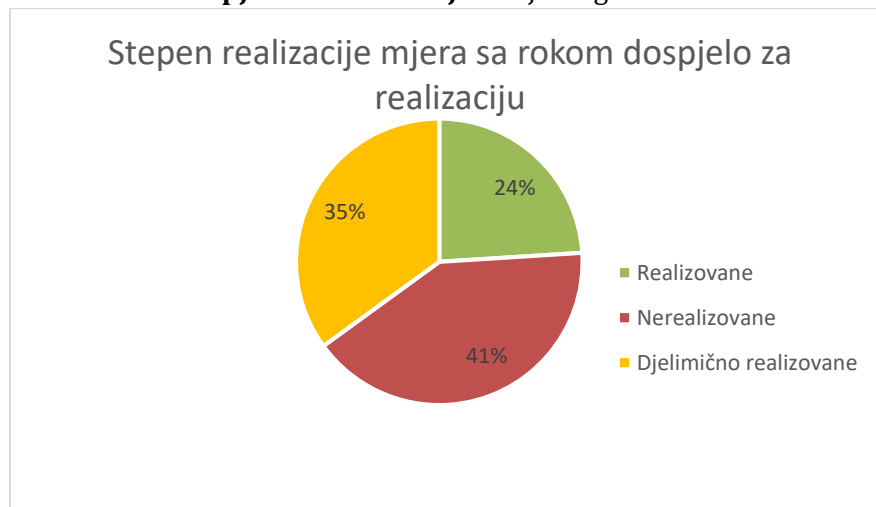
U izvještajnom periodu planirana je realizacija **247 mjera** od kojih su **151 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju**, dok je **96 mjera sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 24% (36 mjera), a stepen djelimično realizovanih mjera je 35% (53 mjere).

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 49% (47 mjera), a stepen djelimično realizovanih mjera je 44% (42 mjere).

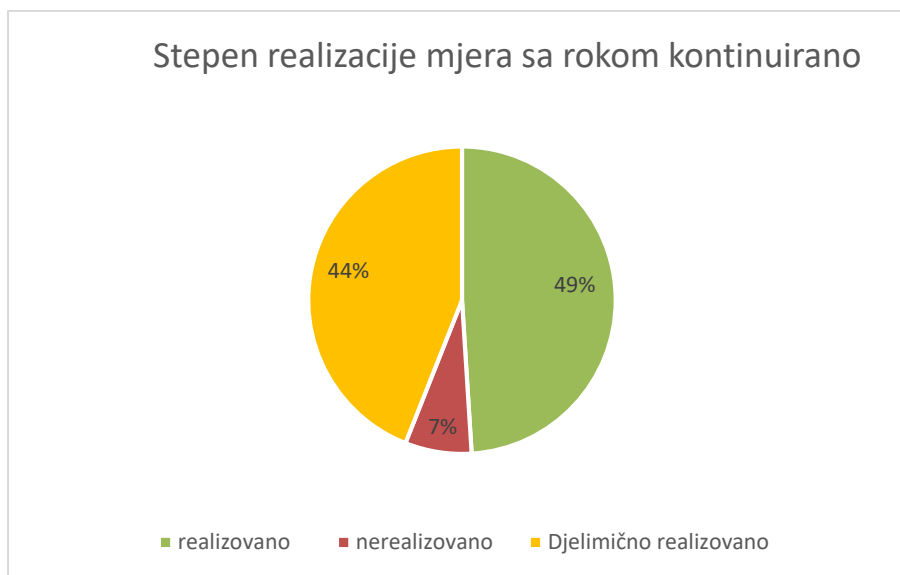
U nastavku su dati grafički prikazi mjera sa rokom dospjelo za realizaciju i mjera sa rokom kontinuirano.

Grafički prikaz realizacije mjera sa rokom **dospjelo za realizaciju** dat je na grafiku 1.

grafik 1.

Grafički prikaz realizacije mjera sa rokom **kontinuirano** dat je na grafiku 2. u nastavku

grafik 2.

Analiza posljednja tri izvještaja, koji obuhvataju period mart 2023 – avgust 2024. godine, pokazuje da je broj mjera sa 26,1% skočio na 40,29%, pri čemu je stepen realizacije mjera koje su dospjele za realizaciju porastao za 7%, dok je stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano porastao za 7,2%.

U **podoblasti horizontalnog zakonodavstva**, održane su dvije radionice za EIA na nacionalnom nivou, učestvovala su dva eksperta. Planiraju se dvije radionice za SEA u IV kvartalu 2024. godine.

Shodno *Zakonu o infrastrukturi prostornih podataka*, neophodno je obrazovanje Savjeta za infrastrukturu prostornih podataka (sa mandatom od 4 godine), radi praćenja i pružanja stručne pomoći za uspostavljanje, funkcionisanje i održavanje infrastrukture prostornih podataka. Takođe, neophodno je kreirati web stranicu posvećenu infrastrukturi prostornih podataka Crne Gore, izraditi registar infrastrukture prostornih podataka, povezati registar sa INSPIRE oblastima, zatim kreirati katalog metapodataka. Sve ove mjere su planirane da se završe do IV kvartala 2025. godine.

Kada je riječ o **podoblasti kvalitet vazduha**, na posljednjoj sjednici Pododbora za transport, energetiku, životnu sredinu, klimatske promjene i regionalna politika (jun 2024. godine), Crna Gora se obavezala da će usvojiti Nacionalnu strategiju upravljanja kvalitetom vazduha nakon usvajanja Nacionalnog energetskeg klimatskog plana (NECP), kako bi obezbijedila konzistentnost između dokumenata. Kada se NECP usvoji, potrebno je izraditi projekcije emisija i definisati realne obaveze Crne Gore za smanjenje emisija za period do 2029. godine i nakon 2030. godine.

U **podoblasti upravljanja otpadom**, Skupština Crne Gore je 4. aprila 2024. godine usvojila *Zakon o upravljanju otpadom* ("Službeni list Crne Gore", br. 034/24 od 12.04.2024). Shodno Zakonu doneseni su sljedeći podzakonski akti:

- ✓ Pravilnik o klasifikaciji otpada, katalogu otpada, postupcima obrade otpada, odnosno prerade i odstranjivanja otpada ("Sl. list CG", br. 064/24),
- ✓ Pravilnik o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada ("Sl. list CG", br. 064/24),
- ✓ Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava Privredno društvo, odnosno preduzetnik koji vrši preradu i/ili odstranjivanje otpada ("Sl. list CG", br. 064/24);
- ✓ Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju zahtjeva za upis u registar izvoznika neopasnog otpada ("Službeni list CG", br. 094/24).

U toku je izrada:

- Predloga pravilnika o sadržaju izvještaja o izvorima žive i načinu vođenja evidencije o skladištenju žive;
- Predloga pravilnika o listi POPs supstanci, načinu i postupku za upravljanje POPs otpadom i granične vrijednosti koncentracija POPs materija koje se odnose na preradu i odstranjivanje otpada koji sadrži ili je kontaminiran POPs supstancama.
- Predloga pravilnika o načinu izračunavanja minimalnih suma osiguranja za slučaj štete pričinjene trećim licima ili njihovim stvarima;
- Uredbe o bližim uslovima sprovođenja programa proširene odgovornosti;
- Uredbe o naknadi koju plaća prodavac lagane plastične kese za nošenje, debljine zida više od 50 mikrona;

- Pravilnika o načinu rada, vođenja i korišćenja informacionog sistema programa proširene odgovornosti proizvođača;
- Uredbe o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električne i elektronske opreme i rada tog sistema;
- Uredbe o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema.

Do kraja 2024. godine biće urađena 42 podzakonska akta od ukupno 48.

Organizovane su tri radionice u saradnji sa Privrednom komorom i NVO sektorom za primjenu propisa i sprovođenje planova, kao i za vođenje statistike u oblasti upravljanja otpadom.

Projekat jačanja svijesti u oblasti upravljanja otpadom „Arhus karavana“ održan je u Andrijevici, Plavu i Gusinju, Baru, Ulcinju, Kotoru i Herceg Novom.

Održane su prezentacije na temu implementacije Zakona o upravljanju otpadom, sa akcentima na odvojeno sakupljanje reciklabilnih frakcija otpada, na proširenu odgovornost proizvođača i uvoznika proizvoda nakon čijeg isteka roka trajanja nastaju posebne vrste otpada, zabranu korišćenja plastičnih kesa, neophodnosti uvođenja informacionog sistema radi praćenja tokova otpada, poboljšanju upravljanja komunalnim otpadom i dr.

Crnogorsko zakonodavstvo u **podoblasti kvalitet voda** u potpunosti je usklađeno sa pravnom tekovinom EU. Ovu oblast reguliše Zakon o vodama, donijet 2007. godine, a zatim i izmijenjen i dopunjen 2015. godine, kao i 2018. godine u cilju transponovanja Okvirne Direktive o vodama, drugih direktiva o vodama i ratifikovanim međunarodnim konvencijama i deklaracijama.

U ovom periodu izvještavanja sprovedene su aktivnosti na donošenju:

- ✓ *Programa monitoringa površinskih i podzemnih voda za 2024. godinu* („Sl.list CG“, br. 13/24 od 2. februara 2024);
- ✓ *Pravilnika o dopunama Pravilnika o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta i ograničenjima u tim zonama* („Službeni list CG“, br.13/24 od 16. februara 2024);
- ✓ *Programa ispitivanja kvaliteta voda za kupanje* („Sl.list CG“, br. 21/24 od 12. marta 2024).

U toku je formiranje Radne grupe za realizaciju Programa mjera iz planova upravljanja vodama u cilju njihove implementacije.

Program mjera za dostizanje ili održavanje dobrog ekološkog statusa morske sredine je izrađen, usvojen na sjednici Vlade Crne Gore u junu 2024. godine.

Planovi upravljanja rizikom od poplava su u fazi nacрта, urađena SEA i održane su dvije javne rasprave.

U okviru podoblasti zaštite prirode, kroz projekat EU4GREEN, MERS-u je obezbijedena podrška stranog eksperta, angažovanog u junu 2024. godine radi pripreme komentara na Nacrt zakona o zaštiti prirode. Pripremljeni komentari na Nacrt zakona o zaštiti prirode nakon dodatne analize DG NEAR-a su krajem jula dostavljeni MERS-u na dalje postupanje. Takođe, u toku je procedura izrade finansijskog plana neophodnog za adekvatnu implementaciju Zakona o zaštiti prirode.

U izvještajnom periodu donijeti su:

- ✓ *Program mjera za ostvarivanje ili održavanje dobrog stanja morske sredine Crne Gore* (na sjednici Vlade je 04.VII 2024).
- ✓ *Odluke o zaštiti morskih područja „Sopot“ i „Dražin vrt“*. Donošenjem ovih odluka je povećan broj morskih zaštićenih područja u Crnoj Gori i trenutno ih ima pet.

Izrada Nacionalne strategije biodiverziteta sa akcionim planom je u toku.

Po pitanju uspostavljanja upravljačkog tijela za Park prirode „Ulcinjnska solana“ – društva sa ograničenom odgovornošću u suvlasništvu Vlade CG i Opštine Ulcinj, nakon izbora novog predsjednika Opštine Ulcinj, gdina Gencija Nimanbegua, MERS je u stalnoj komunikaciji sa novim rukovodstvom Opštine, u pokušaju da proces osnivanja privrednog društva kao upravljačkog tijela dovede do kraja. MERS će nastaviti sa radom na realizaciji ove aktivnosti.

Usvojen **Zakona o šumama**, 6. septembra 2024. ("Sl listCG", br. 074/10, 040/11, 047/15, 084/24). Izrađen Nacrt Strategije razvoja šumarstva koja sadrži obaveze koje se odnose na šumarstvo.

U podoblasti industrijskog zagađenja, Skupština Crne Gore je 4. aprila 2024. godine usvojila *Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o industrijskim emisijama*, ("Sl list CG", br. 34/24).

Kroz projekat „Unapređenje registara ispuštanja i prenosa zagađujućih materija u zemljama Zapadnog Balkana i Republici Moldaviji“, obezbijeden je PRTR softver, koji je instaliran u Agenciji za zaštitu životne sredine i trebalo bi da bude operativan i funkcionalan do kraja 2024. godine.

Podoblast hemikalije, Skupština je u aprilu 2024. godine donijela *Zakon o biocidnim proizvodima* ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 034/24 od 12.04.2024).

Na osnovu Zakona o biocidnim proizvodima donešen je *Pravilnik o programu aktivnih supstanci za ocjenjivanje* ("Sl list CG", br. 090/24).

Na osnovu Zakona o hemikalijama, donešena su sledeća akta:

- ✓ *Pravilnik o klasifikaciji, pakovanju i obeležavanju hemikalija u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom Ujedinjenih nacija* ("Sl. list CG", br. 017/24);
- ✓ *Uredba o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu* ("Sl list CG", br. 070/18, 076/20, 134/22, 057/24).

U podoblasti buke, MERS pripremiło je izmjene i dopune Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini. Izmjene ovog Zakona se ne odnose na poštovanje propisa EU, već na inspekcijski nadzor.

Agencija za zaštitu životne sredine održala je okrugli sto sa ciljem jačanja saradnje sa lokalnom samoupravom i podizanja svesti o štetnom uticaju buke. Ova aktivnost će se nastaviti u ostalim opštinama. Glavni grad priprema aktivnosti na reviziji strateške karte u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini, zbog teritorijalnih i drugih promjena koje su nastale na području Glavnog grada.

U podoblasti civilne zaštite, sve obaveze su realizovane, te je ova podoblast privremeno zatvorena.

U podoblasti klimatske promjene, Crna Gora nastavlja usaglašavanje sa zakonodavstvom EU što je i rezultiralo finalizaciji novog Nacrta zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača. Očekuje se da će Nacrt zakona biti usvojen na sjednici Vlade Crne Gore u IV kvartalu 2024. godine, a trenutno je u toku procedura slanja istog na mišljenje relevantnim institucijama. Nakon usvajanja ovog zakona, biće započeta izrada novih podzakonskih akata u 2025. godini, koji će omogućiti dalju usklađenost sa propisima EU, a istovremeno olakšati primjenu zakona u praksi.

Nacrt Nacionalnog plana Crne Gore za prilagođavanje na klimatske promjene (NAP) trenutno se nalazi u finalnoj fazi izrade. Ovaj plan obuhvata četiri ključna sektora: vode, zdravstvo, turizam i poljoprivredu, koji su indetifikovani kao najugroženiji u kontekstu prilagođavanja na klimatske promjene. Izvršene su detaljne procjene ranjivosti i rizika, a za svaki sektor su predložene specifične mjere za adaptaciju, koje će biti fokusirane na jačanje otpornosti i smanjenje potencijalnih šteta. To uključuje kontinuirano praćenje i evaluaciju ranjivosti sektora, razvijanje dodatnih strategija i alata za jačanje otpornosti, kao i jačanje kapaciteta institucija i zajednica za upravljanje klimatskim rizicima. Crna Gora će tokom ove i do kraja 2025. godine aktivno raditi i finalizovati izradu Strategije niskougljeničnog razvoja do 2050. godine. Ova strategija će obuhvatiti analizu potrebnih koraka i vremenskog okvira za postizanje klimatske neutralnosti, uzimajući u obzir specifične izazove i prilike koje se javljaju u različitim sektorima. Osim toga, strategija će uključiti preporuke koje će osigurati osnovu za redovno praćenje i povećanje Nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC) u cilju smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG). Kroz ovaj pristup, Crna Gora će doprinijeti ispunjavanju međunarodnih obaveza, i stvaranju održivijeg i otpornijeg društva za buduće generacije.

2. PREGLED REALIZACIJE OBAVEZA PO ZAVRŠNIM MJERILIMA

2.1 HORIZONTALNO ZAKONODAVSTVO

U okviru završnog mjerila 1, koje se odnosi na podoblast Horizontalno zakonodavstvo, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **10 obaveza**, koje obuhvataju **21 mjeru**, od kojih su 13 mjera **sa rokom dospeljelo za realizaciju**, a 8 mjera **sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospeljelo za realizaciju je 0%, dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** 23,07%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 50% dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** takođe 50%.

Završno mjerilo 1	Crna Gora nastavlja da se usklađuje s horizontalnim direktivama i pokazuje da će biti u potpunosti spremna da osigura njihovu efektivnu primjenu i sprovođenje na dan pristupanja.						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju rad koji je Crna Gora obavila na daljem usklađivanju svog zakonodavstva s pravnom tekovinom u ovom sektoru, uključujući s direktivama koje se odnose na procjenu uticaja na životnu sredinu i stratešku procjenu uticaja (2011/92/EU izmijenjena Direktivom 2014/52/EU i Direktiva 2001/42/EZ) i Direktiva 2007/2/EZ INSPIRE						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikatori</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
1.1. Jačanje kapaciteta na državnom i lokalnom nivou	Službenici zaduženi za primjenu SEA i EIA, kao i svi relevantni akteri, biće kontinuirano obučavani	MERS AZŽS	Kontinuirano	Djelimično realizovano	Održane su dvije radionice za EIA na nacionalnom nivou,	Broj obučeni službenika na državnom i lokalnom nivou, nosilaca izrade SEA izvještaja i	€7.000 na godišnjem nivou iz budžeta MEPPU i drugih izvora

za primjenu EIA i SEA					učestvovala su dva eksperta; Planiraju se dvije radionice za SEA (novembar 2024);	EIA elaborata, inspekcije, NVO sektora	
	Organizacija 4 radionice godišnje za izgradnju kadrova		Broj održanih radionica tokom godine				
	Kroz različite modele saradnje tražiće se način za angažovanje eksperata		Broj angažovanih eksperata				
1.2 Kreirati kontrolni mehanizam za provjeru ocjene kvaliteta odluke koju donosi Komisija za procjenu uticaja na životnu sredinu, odnosno nadležni organi	Razmotriti primjere dobre prakse i modele u zemljama članicama EU	MERS	2021.	Djelimično realizovano	Pokrenute su aktivnosti kroz apliciranje preko TAIEX. Rezultati će biti vidljivi nakon TAIEX	Definisan dodatni model za provjeru ocjene kvaliteta odluke koju donosi Komisija za procjenu uticaja na životnu sredinu, tj. nadležni organi, u skladu s najboljom praksom EU	Nisu potrebna finansijska sredstva
	Definisati adekvatan model provjere ocjene kvaliteta odluke koju donosi Komisija za procjenu uticaja na životnu sredinu, odnosno nadležni organi					Broj izjavljenih žalbi	

	Izrada Izvještaja na polugodišnjim nivou koji će sadržati statističke podatke vezano za broj izjavljenih/usvojenih žalbi		Od 2022. na polugodišnjem nivou		ekspertske misije Novi rok: novembar 2024.	Broj postupaka vraćenih na ponovno odlučivanje	
1.3 Poboljšati koordinaciju između postupaka SEA i EIA, uključujući i ocjenu prihvatljivosti za potencijalna Natura 2000 područja i koncesiona akta i planove	Jačanje kapaciteta administrativnih kadrova iz drugih sektorskih politika (poljoprivreda, turizam, saobraćaj, energetika, šumarstvo, ribarstvo, lovstvo, itd.), u cilju pune integracije pitanja zaštite životne sredine u iste, prilikom izrade pojedinih programa i projekata, a posebno prilikom njihove realizacije, kao i kvalitetnog i adekvatnog sprovođenja zakonom propisanih postupaka	MERS u saradnji sa nadležnim Ministarstvima	Kontinuirano	Djelimično realizovano		Broj održanih radionica tokom godine	€10.000 na godišnjem nivou iz budžeta MEPPU i drugih izvora
						Broj obučeni službenika	
						Broj angažovanih eksperata	
II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju rad koji je Crna Gora obavila na daljem usklađivanju svog zakonodavstva s pravnom tekovinom u ovom sektoru, uključujući s direktivama koje se odnose na procjenu uticaja na životnu sredinu i stratešku procjenu uticaja (2011/92/EU izmijenjena Direktivom 2014/52/EU i Direktiva 2001/42/EZ) i Direktiva 2007/2/EZ INSPIRE .						

<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
1.4. Obrazovati Savjet za infrastrukturu prostornih podataka	Shodno čl. 17 Zakona infrastrukturi prostornih podataka, radi praćenja i pružanja stručne pomoći za uspostavljanje, funkcionisanje i održavanje infrastrukture prostornih podataka Vlada će obrazovati Savjet za infrastrukturu prostornih podataka (sa mandatom od 4 godine)	Vlada (na predlog MDUP)	2021.	Nerealizovano	IV kvartal 2024.	Obrazovan Savjet za infrastrukturu prostornih podataka (predsjednik i 8 članova) Broj održanih sjednica Broj usvojenih i sprovedenih zaključaka, preporuka	€3.000 (budžet MDUP) na godišnjem nivou
1.5. Formirati web stranicu posvećenu infrastrukturi prostornih podataka Crne Gore	Na web stranici MDUP kreirati link za INSPIRE Definisati sadržaj INSPIRE web stranice Omogućiti pristup svim INSPIRE subjektima	MDUP	IV kvartal 2021.	Nerealizovano	I kvartal 2025	Kreirana web stranica posvećena infrastrukturi prostornih podataka Crne Gore Broj posjeta web stranici	€2.000 (budžet MDUP)
1.6. Izraditi Registar infrastrukture prostornih podataka koji predstavlja	Definisati subjekte Zakona o infrastrukturi prostornih podataka (osnovni podaci o instituciji, odgovorne osobe, itd.)	MDUP	IV kvartal 2021.	Nerealizovano	IV kvartal 2025.	Izrađen Registar infrastrukture prostornih podataka	€10.000 (budžet MDUP)

Registar javnih institucija u skladu sa Zakonom o infrastrukturi prostornih podataka	Povezati subjekte Zakona s postojećim INSPIRE/IPP oblastima i učiniti javno dostupnim					Povezan Registar sa INSPIRE oblastima. Obezbijeđeno da je Registar javno dostupan	
1.8. Formirati Katalog metapodataka (do potpunog uspostavljanja Geoportala)	Kreirati metapodatke u skladu sa INSPIRE	MDUP	2022.	Nerealizovano	IV kvartal 2025.	Kreiran Katalog metapodataka	€40.000 (budžet MDUP)
	Osigurati pronalaženje podataka i servisa kojima se može pristupiti s jednog mjesta						
	Stvoriti tehničke preduslove koji će osigurati izradu metapodatka						
	Upisivanje u Katalog metapodataka IPP-a						
III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU naglašava potrebu za daljim pripremama za djelotvorno sprovođenje i primjenu u pogledu krivičnih djela protiv životne sredine (Direktiva 2008/99/EZ) i odgovornosti (Direktiva 2004/35/EZ), kao i uspostavljanjem bilansa rezultata djelotvornog učešća i konsultacija s javnošću u procesima donošenja odluka						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
1.11. Organizovati treninge i obuke svih aktera krivično pravne zaštite	Svi relevantni akteri krivično pravne zaštite (nadležne inspekcije, sudstvo, državno tužilaštvo, organi uprave, itd.) zaduženi	MERS MP Centar za obuku sudija	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Aktivnosti se realizuju kontinuirano.	Broj održanih obuka/radionica Broj obučeni sudija, inspektora, državnih tužilaca	Na godišnjem nivou €10.000 (budžet MEPPU)

	za primjenu Direktive o ekokriminalu, kao i Direktive o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, biće kontinuirano obučavani. Planirane su po 4 radionice godišnje za izgradnju kadrova					i državnih službenika	TAIEX i drugi izvori finansiranja
	Kroz različite modele saradnje tražiće se način za angažovanje inostranih eksperata					Broj angažovanih eksperata	
1.14 Unaprijeđenje primjene Direktive o slobodnom pristupu informacijama	U slučaju pojačanog interesovanja zainteresovane javnosti, organizovati dodatnu diskusiju u formi okruglog stola, javne tribine	Nosilac izrade programa/projekta, organ koji je nadležan za davanje saglasnosti na Elaborate, kao i JLS	Ad hoc aktivnost (u slučaju pojačanog interesovanja javnosti za određeni plan/projekat)	Realizovano	Aktivnosti se realizuju kontinuirano.	Broj održanih dodatnih formi diskusije o određenom planu/projektu	Nisu potrebna finansijska sredstva
IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU naglašava značaj obezbjeđivanja vjerodostojnog finansijskog planiranja za buduće sprovođenje pravne tekovine. EU poziva Crnu Goru da aktivno učestvuje u postojećim mrežama EU za sprovođenje zakonodavstva u oblasti životne sredine.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikatori</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
1.17. Učešće u postojećim mrežama EU za sprovođenje zakonodavstva u	Aktivno učešće na sastancima i doprinos u radu mreža EU u oblasti životne sredine (potrebna podrška Programa za	MERS i ostali nadležni organi	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Aktivnosti se realizuju kontinuirano	Broj sastanaka na kojima je CG prisustvovala Broj službenika uključenih u rad	Redovno plaćanje kontribucija koje će biti planirane u okviru budžeta

oblasti životne sredine	pridruživanje EU za životnu sredinu (EPPA projekta)					postojećih mreža EU	nadležnih organa u iznosu €10.000-15.000
--------------------------------	---	--	--	--	--	---------------------	--

2.2 KVALITET VAZDUHA

U okviru završnog mjerila 2, koje se odnosi na podoblast Kvalitet vazduha, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **5 obaveza**, koje obuhvataju **9 mjera**, od kojih su 7 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju, a 2 mjere sa rokom kontinuirano.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 0%, dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** 16%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 100%.

Završno mjerilo 2	U pogledu kvaliteta vazduha, Crna Gora je u potpunosti ostvarila usklađenost sa revidiranom Direktivom o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih zagađujućih materija (NEC Direktiva 2016/2284/ EU). Crna Gora podnosi analizu troškovno efikasnih strategija za kontrolu emisija za 2020. i 2030. godinu, što će poslužiti kao osnova za konačni sporazum između EU i Crne Gore o njenim obavezama za smanjenje emisija u skladu sa NEC Direktivom. Crna Gora izvještava na godišnjem nivou o svojim emisijama, u skladu sa Direktivom i Konvencijom o prekograničnom dalekosežnom zagađenju vazduha i razvija Nacionalni program za kontrolu zagađenja vazduha. Pored toga, Crna Gora unaprjeđuje pripreme za implementaciju acquis-ja u ovoj oblasti, redovnim preduzimanjem mjera za smanjenje nacionalnog zagađenja vazduha, posebno u područjima gdje su prekoračene granične vrijednosti EU za kvalitet vazduha i izradom ili ažuriranjem planova kvaliteta vazduha, kako je predviđeno Direktivom o kvalitetu ambijentalnog vazduha i čistijem vazduhu za Evropu (Direktiva 2008/50/EZ)						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU konstatuje da je usklađivanje sa Direktivom o smanjenju nacionalnih emisija određenih zagađujućih materija u vazduh (NEC Direktiva 2016/2284/EU) i dalje na čekanju i podstiče Crnu Goru da to smatra prioritetom.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
2.1. Donošenje Zakona o	Priprema Nacrta zakona Komunikacija sa EK	MERS	III kvartal 2023	Nerealizovano	Pred Evropskim parlamentom nalazi se	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha	€5.000 (sredstva će biti obezbijeđena u

<p>izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha da bi se utvrdio odgovarajući pravni osnov za podzakonske akte kojima će se transponovati Direktiva 2016/2284/EU</p>	<p>Usvajanje Predloga Zakona od strane Vlade</p>				<p>predlog nove Direktive o kvalitetu vazduha sa kojim je neophodno uskladiti Zakon o zaštiti vazduha. Novi rok: IV kvartal 2026.</p>	<p>objavljen u Službenom listu</p>	<p>budžetu MEPPU za 2023.)</p>
<p>II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27</p>	<p>Kao dio usklađivanja sa NEC Direktivom, od Crne Gore se traži da predstavi ažuriranu analizu troškovno efikasne strategije za kontrolu emisija za period 2020-2030. na osnovu koje se za Crnu Goru utvrđuju adekvatne obaveze smanjenja emisija zagađujućih materija obuhvaćenih NEC Direktivom. Ova Analiza bi, takođe, trebalo da posluži za izradu nacionalnog programa za kontrolu zagađenja vazduha koji Crna Gora planira za 2019. godinu, određujući smjer djelovanja ka smanjenju emisija za period 2020-2030. godina.</p> <p>EU poziva Crnu Goru da pruži detaljne informacije o zonama kvaliteta vazduha na sjeveru i jugu, trenutnom nivou PM10 i oksida azota u vazduhu za sve aglomeracije, uključujući i finansijske informacije sa izvorima finansiranja.</p>						
<p><i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i></p>	<p><i>Način realizacije</i></p>	<p><i>Nadležna institucija</i></p>	<p><i>Rok</i></p>	<p><i>Status</i></p>	<p><i>Novi rok i obrazloženje / Preporuka</i></p>	<p><i>Indikator</i></p>	<p><i>Finansije i izvori finansiranja</i></p>
<p>2.10. Finalizacija nove Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha za period 2021-2029.</p>	<p>Donošenje Nacionalne strategije od strane Vlade</p>	<p>MERS/MEN, MPŠV, Opštine, NVO</p>	<p>II kvartal 2021.</p>	<p>Nerealizovano</p>	<p>Donošenje Nacionalne strategije, nakon usvajanja Nacionalni energetski klimatski plan (NECP).</p>	<p>Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha za period 2021-2029. sa integrisanim Programom mjera i uz sproveden proces javnih konsultacija, donijeta od strane Vlade</p>	<p>Nisu potrebna finansijska sredstva</p>

<p>2.3. Izrada Programa mjera za smanjenje emisija zagađujućih materija obuhvaćenih NEC Direktivom</p>	<p>Donošenje Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha za period 2021-2029. (čiji je sastavni dio Program mjera za smanjenje emisija zagađujućih materija obuhvaćenih NEC Direktivom)</p>	<p>Vlada Crne Gore</p>	<p>II kvartal 2021.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Program mjera za smanjenje emisija zagađujućih materija je izrađen u okviru Nacrta Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha koji će se usvojiti nakon donošenja Nacionalnog energetskog i klimatskog plana.</p> <p>Novi rok: I kvartal 2025.</p>	<p>Donijeta Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha za period 2021-2029.</p>	<p>€13.000 (obezbijeđena od strane UNECE)</p>
<p>III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27</p>	<p>EU konstatuje da Crna Gora ne izvještava o svojim emisijama na godišnjoj osnovi prema LRTAP Konvenciji</p>						
<p><i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i></p>	<p><i>Način realizacije</i></p>	<p><i>Nadležna institucija</i></p>	<p><i>Rok</i></p>	<p><i>Status</i></p>	<p><i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i></p>	<p><i>Indikator</i></p>	<p><i>Finansije i izvori finansiranja</i></p>

2.3. Redovno ažuriranje i redovno samostalno izvještavanje	Izrada inventara emisija kontinuirano svake godine	AZŽS	Kontinuirano, na godišnjem nivou	Realizovano	Inventar emisija za 2024. godinu dostavljen je u predviđenom roku Sekretarijat u CLRTAP konvencije i EIONET-u.	Redovno objavljivanje izvještaja	Nisu potrebna finansijska sredstva
	Izrada projekcija smanjenja emisija zagađujućih materija obuhvaćenih Direktivom 2016/2284/EU na osnovu ažuriranog inventara emisija zagađujućih materija u vazduh kontinuirano svake dvije godine počevši od 2023.		I kvartal 2023. (kontinuirano svake dvije godine)	Nerealizovano	Izrada projekcija nije moguća jer u AZŽS ne postoje kadrovski kapaciteti za izradu projekcija emisija.	Projekcije emisija zagađujućih materija u vazduh dostavljene EIONET mreži i Sekretarijatu CLRTAP konvencije 2023, pa kontinuirano svake dvije godine	

IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	<p>EU konstatuje usvajanje <u>Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha s Akcionim planom</u> za 2017-2020. i podstiče Crnu Goru da unaprijedi rad na nacionalnom nivou za svrhe smanjivanja emisija iz glavnih izvora kao što su sagorijevanje čvrstih goriva za domaćinstva, saobraćaj i proizvodnja energije.</p> <p>EU naglašava potrebu za intenziviranjem priprema za sprovođenje pravne tekovine, uključujući preduzimanje mjera za postepeno smanjenje zagađenja, ispod graničnih vrijednosti za određene zagađujuće materije, utvrđenih pravnom tekovinom. EU prima k znanju Planove kvaliteta vazduha koji su pripremljeni za opštine Pljevlja, Nikšić i Podgoricu. Crna Gora se podstiče da prioritet da sprovođenju ovih planova, i da, po potrebi, ažurira planove kako bi osigurala da je prekoračenje standarda EU što je moguće kraće.</p>						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
2.2. Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropsk og zelenog sporazuma u oblasti kvaliteta vazduha	Usklađivanje propisa, politika i strateških dokumenata vezano za najavljeno pooštavanje standarda emisija zagađujućih materija Usklađivanje propisa, politika i strateških dokumenata sa budućim EU Akcionim planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta	MERS u saradnji sa nadležnim organima	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	Sprovodi se kontinuirano u okviru projekta „EU4Green	Usklađeni propisi, politike i strateška dokumenta sa: <ul style="list-style-type: none"> • Najavljenim pooštavanjem standarda emisija zagađujućih materija • Budućim EU Akcionim planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta 	Nisu potrebna finansijska sredstva

2.3 UPRAVLJANJE OTPADOM

U okviru završnog mjerila 3, koje se odnosi na podoblast Upravljanje otpadom, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **18 obaveza**, koje obuhvataju **32 mjere**, od kojih su 22 mjere **sa rokom dospjelo za realizaciju**, a 10 mjera **sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 27,27%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 4,5%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 60%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 40%.

Završno mjerilo 3	Crna Gora odlučuje o svom sistemu upravljanja otpadom i posvećuje odgovarajuće finansiranje infrastrukturnim investicijama, u skladu sa relevantnim zakonodavstvom EU, uključujući hijerarhiju otpada. Crna Gora uspostavlja programe prevencije otpada, priprema planove upravljanja otpadom (WMP) i usvaja mjere za odvojeno prikupljanje otpada za papir, metal, plastiku i staklo.
-------------------	--

<p>I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27</p>	<p>Crna Gora se poziva da dodatno razjasni strukturu svog sistema upravljanja otpadom i da opredijeli odgovarajuća finansijska sredstva za infrastrukturne investicije u skladu s relevantnim propisima EU, uključujući hijerarhiju otpada. Pored toga, treba preduzeti mjere na jačanju administrativnih kapaciteta i podržati jačanje kapaciteta na lokalnom i regionalnom nivou i inspeksijske službe, kako bi se na djelotvoran način pripremilo za sprovođenje propisa EU u oblasti otpada.</p> <p>EU poziva Crnu Goru da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Predstavi informacije o mjerama sprečavanja otpada koje treba preduzeti, uključujući utvrđivanje programa za sprečavanje otpada;</u> - <u>Pripremi i predstavi planove za upravljanje otpadom koji sadrže informacije o svim tokovima otpada (uključujući opasni otpad, građevinski i otpad od rušenja i industrijski otpad) i rješenja za upravljanje njima;</u> - <u>Izradi popis nagomilanog „istorijskog” opasnog otpada, unaprijedi karakterizaciju i kategorizaciju opasnog otpada u granama industrije; da osigura i obilježava lokacije gdje se skladišti opasni otpad; da sačini registar zagađivača;</u> - <u>Preduzme aktivnosti na promovisanju spriječavanja industrijskog otpada i osigura ekološki ispravno odlaganje;</u> - <u>Za građevinski i otpad od rušenja neophodno je više informacija o izgradnji reciklažnih centara i centara za transfer;</u> - <u>Dostavi informacije o mjerama za odvojeno prikupljanje otpada za papir, metal, plastiku i staklo;</u> - <u>Da jasan opis lokacije i tehničke detalje vezane za deponije, koje nijesu usklađene sa zahtjevima Direktive 1999/31/EZ o deponijama.</u> 						
<p><i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i></p>	<p><i>Način realizacije</i></p>	<p><i>Nadležna institucija</i></p>	<p><i>Rok</i></p>	<p><i>Satus</i></p>	<p><i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i></p>	<p><i>Indikator</i></p>	<p><i>Finansije i izvori finansiranja</i></p>
<p>3.1. Donošenje novog Zakona o upravljanju otpadom i relevantnih podzakonskih akata</p>	<p>Usvajanje Prijedloga zakona</p>	<p>Vlada</p>		<p>Realizovano</p>	<p>II kvartal 2024.</p>		<p>Nijesu potrebna finansijska sredstva</p>
<p>Donošenje Zakona o upravljanju otpadom</p>	<p>Skupština</p>	<p>I kvartal 2022.</p>	<p>Realizovano</p>	<p>II kvartal 2024.</p>	<p>Zakon donesen od strane Skupštine</p>		
<p>Donošenje relevantnih podzakonskih akata</p>	<p>MERS i ostali nadležni organi</p>	<p>2022. 2024.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>2025.</p>	<p>Broj podzakonskih</p>		

						akata objavljenih u Službenom listu	
3.2. Implementacija novog Zakona o upravljanju otpadom	Kontinuirana implementacija i sprovođenje odredbi Zakona	MERS, JLS, nadležne inspekcije i ostali nadležni organi	Kontinuirano	Djelimično realizovano	Zakon je počeo da se primjenjuje 12.04.2024.godi ne i od tad se primjenjuje sve odredbe osim odredbi koje se odnose na zabranu upotrebe plastičnih kesa za nošenje debljine zida od 15 do 50 mikrona, i sistema priširene odgovornosti proizvođača. Godišnji Izvještaj o realizaciji državnog plana upravljanja otpadom biće usvojen do kraja 2024.	Poboljšano stanje u oblasti upravljanja otpadom (konkretni podaci biće dati u Izvještajima o implementaciji Državnog plana upravljanja otpadom, kao i Izvještajima o implementaciji Lokalnih planova upravljanja otpadom za sve JLS)	Potrebna finansijska sredstva biće procjenjena u sklopu iz izrade Državnog plana upravljanja otpadom za period 2022- 2027.
3.3. Usvajanje Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj	Izrada Predloga Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022-2027.			Realizovano	Izrađen Predlog Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj	Izrađen Predlog Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj	

Gori za period 2022-2027.		MERS	2022.		Gori za period 2024-2028. Sprovedena je nova javna rasprava 10. jula 2024. Trenutno se reviduje Državni plan upravljanja otpadom za period 2024 - 2028. godine. Predloga Državnog plana dostavljen je na mišljenje svim relevantnim institucijama i konsultovana EK.	Gori za period 2022-2027. Sprovedena Javna rasprava i pripremljen Izvještaj s Javne rasprave	Projekat IPA 2016 „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja otpadom u Crnoj Gori“
	Organizovanje Javne rasprave					Usvojen Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022-2027. od strane Vlade	
	Dostavljanje Predloga Državnog plana na mišljenje svim relevantnim institucijama						
	Konsultacije s EK					Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022-2027. objavljen u Službenom listu	
	Usvajanje Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2022-2027. od strane Vlade i objavljivanje u Službenom listu			Nerealizovano	Usvajanje se očekuje do kraja 2024.		
3.4. Donošenje Lokalnih planova upravljanja otpadom (zasnovanih na Državnom planu)	Izrada Lokalnih planova upravljanja otpadom od strane JLS uz uključivanje predstavnika civilnog društva	JLS i MERS	2023-2024.	Nerealizovano	Realizacija zavisi od usvajanja Državnog plana upravljanja	Izrađeni Lokalni planovi upravljanja otpadom za sve JLS	Nijesu potrebna finansijska

upravljanja otpadom 2022-2027.)	Organizovanje Javnih rasprava				otpadom 2024.-2028.	Sprovedene Javne rasprave i pripremljeni Izvještaji s Javnih rasprava	sredstva (u slučaju potrebe obezbijediće ih JLS)
	Dostavljanje Lokalnih planova upravljanja otpadom na saglasnost MEPPU					Doneseni Lokalni planovi upravljanja otpadom za sve JLS (broj donijetih Lokalnih planova)	
	Donošenje Lokalnih planova od strane skupština JLS						
3.5. Predstaviti informacije o mjerama spriječavanja otpada koje treba preduzeti, uključujući utvrđivanje programa za spriječavanje otpada	Priprema Nacrta Državnog plana upravljanja otpadom za period 2022-2027. koji će sadržati sve navedeno (3.5-3.11), tj. kojim će detaljno biti preciziran sistem i struktura upravljanja otpadom u Crnoj Gori, u skladu sa relevantnim zakonodavstvom EU,	MERS	I-IV kvartal 2021.	Nerealizovano	Realizacija aktivnosti od 3.4 do 3.11 su uslovljene donošenjem Državnog plana upravljanje otpadom za period 2024 – 2028.	Pripremljen Nacrt Državnog plana upravljanja otpadom za period 2022-2027.	€1.3 miliona (Projekat IPA 2016: „Podrška implementacij i i monitoringu upravljanja
3.6. Pripremiti i predstaviti planove za upravljanje otpadom koji sadrže informacije o svim tokovima otpada i							

rješenja za upravljanje njima	uključujući hijerarhiju otpada				Novi rok: IV kvartal 2024.	Sprovedena Javna rasprava	otpadom u Crnoj Gori“)
3.7. Izraditi popis nagomilanog „istorijskog“ opasnog otpada, unaprijediti karakterizaciju i kategorizaciju opasnog otpada; osigurati i obilježiti lokacije gdje se skladišti opasni otpad	Organizovanje Javne rasprave o Nacrtu Državnog plana Dostavljanje Predloga Državnog plana relevantnim institucijama na mišljenje Upućivanje Predloga Državnog plana EK na mišljenje	Vlada				Pripremljen Izvještaj s Javne rasprave Državni plan upravljanja otpadom za period 2022-2027. donijet od strane Vlade Crne Gore	
3.8. Promovisati spriječavanje industrijskog otpada i osigurati ekološki ispravno odlaganje	Upućivanje Predloga Državnog plana Vladi Crne Gore na usvajanje Usvajanje Državnog plana (koji će sadržati sve navedeno pod tačkama 3.5-3.11) od strane Vlade	JLS i MERS	2021-2022.			Broj donijetih Lokalnih planova upravljanja otpadom od strane JLS	Nisu potrebna finansijska sredstva, a u slučaju potrebe biće obezbijedena iz budžeta JLS
3.9. Obezbijediti više informacija o izgradnji reciklažnih centara i transfer stanica vezano za građevinski i otpad od rušenja	Objavljivanje u Službenom listu Izrada Lokalnih planova upravljanja otpadom za 24 JLS (koji će sadržati sve navedeno pod tačkama 3.5-3.11)						
3.10. Definisati mjere za odvojeno prikupljanje otpada							

<p>za papir, metal, plastiku i staklo</p> <p>3.11. Dati jasan opis lokacije i tehničke detalje vezane za deponije, koje nijesu usklađene sa zahtjevima Direktive 1999/31/EZ o deponijama</p>	<p>Donijeti Lokalni planovi upravljanja otpadom (koji će sadržati sve navedeno pod tačkama 3.5-3.11) od strane Skupština opština 24 JLS</p>						
<p>3.16. Jačanje kapaciteta MEPPU, AZPŽS, JLS i MONSTAT-a</p>	<p>Organizovanje obuka za primjenu propisa i sprovođenje planova, kao i za vođenje statistike u oblasti upravljanja otpadom</p>	<p>MERS</p>	<p>Kontinuirano, od 2022.</p>	<p>Realizovano</p>	<p>Organizovane 3 radionice u saradnji sa Privrednom komorom i NVO sektorom.</p>	<p>Broj organizovanih obuka na godišnjem nivou</p> <p>Broj službenika na državnom i lokalnom nivou, predstavnika komunalnih preduzeća koji su prošli obuku (po institucijama)</p>	<p>IPA 2016 projekat „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja otpadom u Crnoj Gori“</p> <p>EPPA projekat</p>
<p>3.17. Jačanje kapaciteta inspeksijskih službi na lokalnom i državnom nivou</p>	<p>Detaljno analiziranje rada inspeksijskih službi na lokalnom i državnom nivou</p>	<p>MERS</p>	<p>Kontinuirano, od 2022.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Zakonom o upravljanju otpadom je predviđeno formiranje državne komunalne inspekcije, i</p>	<p>Broj donijetih rješenja od strane inspeksijske službe na godišnjem nivou na osnovu Zakona o</p>	<p>IPA 2016 projekat „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja</p>

					trenutno je u izradi sistematizacija shodno navedenoj odredbi zakona. Uporedo se sprovodi projekat Svjetske banke u cilju procjene institucionalnih kapaciteta za inspeksijske službi na državnom i lokalnom nivou.	upravljanju otpadom	otpadom u Crnoj Gori“ EPPA projekat
	Izrada prijedloga za unaprijeđivanje sistema inspeksijskog nadzora za sprovođenje Zakona o upravljanju otpadom					Pripremljen prijedlog unaprijeđenja sistema inspeksijskog nadzora u oblasti upravljanja otpadom	
	Organizovanje obuka za sprovođenje propisa					Broj organizovanih obuka na godišnjem nivou Broj inspektora koji su prošli obuku	
3.20 Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropskog zelenog sporazuma u oblasti upravljanje otpadom	Usklađivanje sa EU zakonodavnom reformom u oblasti upravljanja otpadom	MERS, MEK i ostali nadležni organi	Kontinuirano	Realizovano	Zakon o upravljanju otpadom je u potpunosti usklađen sa EU direktivama, a Državni plan upravljanja otpadom kojije strateški dokument u	Usklađeni propisi, politike i strateški okvir sa EU zakonodavnom reformom u oblasti upravljanja otpadom	UNDP i/ili ostali donatori

					potpuno prati smjernice iz zelenne agende za Zapadni Balkan.		
--	--	--	--	--	--	--	--

II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	Do 31. decembra 2030. u pogledu člana 11 stav 2 Okvirne Direktive 2008/98/EZ o otpadu, Crna Gora namjerava da sprovede Direktivu kako slijedi: a) Pripreme za ponovnu upotrebu i recikliranje otpadnih materijala kao što su: papir, metal, plastika i staklo treba da se povećaju na najmanje 50% cjelokupne mase; b) Pripreme za ponovnu upotrebu, reciklažu i druge načine ponovnog korišćenja materijala i neopasnog građevinskog otpada treba da se povećaju na najmanje 70% mase otpada.						
--	--	--	--	--	--	--	--

<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
3.21. Pripreme za ponovnu upotrebu, reciklažu i druge načine ponovnog korišćenja materijala i neopasnog građevinskog otpada treba da se povećaju na najmanje 70% mase otpada	Realizacija aktivnosti definisanih Državnim planom i Lokalnim planovima u 24 JLS u pogledu izgradnje infrastrukture, jačanja kapaciteta i sl, koje se nalaze u funkciji ponovne upotrebe, reciklaže i drugih načina ponovnog korišćenja materijala i neopasnog građevinskog otpada	MERS, JLS, komunalna preduzeća na lokalnom nivou, privredna društva, i ostale nadležne institucije prepoznate Državnim planom i Lokalnim planovima	Kontinuirano, u periodu 2020-2030.	Realizovano	Po posljednjem izvještaju o realizaciji Državnog plana upravljanju otpadom za 2022. sakupljeno je 20.153t tona neopasnog građevinskog otpada, i to: u Prijestonici Cetinje, procijenjena količina je oko 2.033t sakupljenog neopasnog građevinskog otpada, u Beranama 1.660 tona, u Bijelom Polju 468 tona, u Podgorici 2.681 tona, u Herceg	Broj realizovanih mjera (apsolutne cifre i kao %) iz Državnog plana i Lokalnih planova, a koje se tiču ponovne upotrebe, reciklaže i drugih načina ponovnog korišćenja materijala i neopasnog građevinskog otpada Fazno povećanje % ponovno upotrijebljenog, recikliranog i na druge načine	Kapitalni budžet/Eko fond, Budžet JLS, bilateralna pomoć, međunarodne finansijske institucije, donacije, biznis sektor (iznos neophodnih sredstava biće definisan u Državnom planu upravljanja otpadom za period 2022-2027. i Lokalnim planovima upravljanja otpadom Projekat IPA 2016 „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja otpadom u Crnoj Gori“

					<p>Novom 207 tona, u Baru 398 tona, u Kolašinu 1.283 tone, u Kotoru 175 tona, u Nikšiću 3.730 tona. Nije navedeno na koji način se dalje upravljalo sa ovim otpadom. Ostale JLS nisu dostavile podatke o upravljanju neopasnim građevinskog otpada, posebnu u dijelu koji se odnosi na primjenu člana 78a Zakona o upravljanju otpadom.²</p>	<p>ponovo korišćenog materijala i neopasnog građevinskog otpada na najmanje 70% mase otpada do 2030.</p>	
--	--	--	--	--	---	--	--

² Vlada Crne Gore je preporučila jedinicama lokalne samouprave da intenziviraju aktivnosti na odvojenom sakupljanju neopasnog građevinskog otpada kao i da preduzmu mjere jačanja savjesnog upravljanja otpadom. Izvještaj o realizaciji godišnjeg Državnog plana upravljanju otpadom za 2023. se očekuje do kraja 2024. godine.

<p>3.22. Implementacija Specifičnih planova implementacije za Direktivu o otpadu 2008/98/EZ, Direktivu od deponijama 1999/31/EZ, Direktivu 94/62/EZ o ambalaži i ambalažom otpadu, Direktivu 2012/19/EU o otpadu od električne i elektronske opreme, Direktivu 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima (DSIP-ovi)</p>	<p>Realizacija aktivnosti definisanih u DSIP-ovima</p>	<p>MERS, JLS i ostale nadležne institucije</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Realizovano</p>	<p>U 2022. godini ukupna količina sakupljenog otpada iznosila je 292.077 t. Od toga na deponijama "Livade" i "Možura" deponovano je 163.971 t.</p> <p>Za <u>električne i elektronske proizvode</u> količina generisanog otpada je 4.200 t.</p> <p>U 2022. godini ukupna količina reciklabilnih frakcija koje su odvojene za ponovnu upotrebu (reciklažu) su: 3 421 t papira, 454 t plastike, 268 t stakla,</p>	<p>% sakupljenog otpada u odnosu na generisani otpad na teritoriji Crne Gore Učešće odvojeno sakupljenih frakcija otpada Učešće sakupljenog otpada koji je upućen na reciklažu Broj reciklažnih dvorišta po regionima Broj transfer stanica po regionu Broj reciklažnih centara po regionima</p>	<p>Kapitalni budžet/Eko fond Bilateralna pomoć Međunarodne finansijske institucije Precizna finansijska sredstva biće definisana u Državnom planu upravljanja otpadom za period 2022-2027.</p>
--	--	--	---------------------	--------------------	--	--	--

					<p>336 t metala, što ukupno iznosi 4.479 t.</p> <p>U Podgorici je izgrađeno 6 reciklažnih dvorišta. U opštini Danilovgrad već duži niz godina je napravljen plato za reciklažno dvorište, ali oprema nije nabavljena. Završena je izgradnja reciklažnog dvorišta u Mojkovcu, a u Petnjici reciklažnog dvorišta sa sortirnicom, ali još uvijek nije u funkciji.</p> <p>U opštini Andrijevica izgrađena je transfer stanica, ali još uvijek nije u</p>		
--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>funkciji. Završena je izgradnja transfer stanice u opštini Mojkovac, koja je predviđena za opštine Mojkovac i Kolašin. Opština Kotor raspolaže sa transfer stanicom, a Herceg Novi upravlja improvizovan om transfer stanicom.</p> <p>Izgrađena su dva reciklažna centra, jedan u Podgorici na deponiji "Livade" za centralni region i u opštini Žabljak za sjeverni region. U toku je izrada tehničke</p>		
--	--	--	--	--	---	--	--

					dokumentacije za izgradnju reciklažnog centra u opštini Nikšić ³ .		
3.23. Pripreme za ponovnu upotrebu i recikliranje otpadnih materijala (papir, metal, plastika i staklo)	Realizacija aktivnosti definisanih Državnim planom i Lokalnim planovima u 24 JLS u pogledu izgradnje infrastrukture, jačanja kapaciteta i sl, koje se nalaze u funkciji ponovne upotrebe i recikliranja otpadnih materijala, kao što su: papir, metal, plastika i staklo	MERS, JLS, komunalna preduzeća na lokalnom nivou i ostale nadležne institucije prepoznate Državnim planom i Lokalnim planovima	Kontinuirano, u periodu 2020-2030.	Realizovano za izvještajni period	Od ukupne količine sakupljenog papira, metala,	Broj realizovanih mjera (apsolutne cifre i kao %) iz Državnog plana i Lokalnih planova, a koje se tiču pripreme za ponovnu upotrebu i recikliranje otpadnih materijala Fazno povećanje % ponovno upotrijebljenog i	Kapitalni budžet/Eko fond i ostali izvori finansiranja (iznos neophodnih sredstava biće definisan u Državnom planu upravljanja otpadom za period 2022-2027.) Projekat IPA 2016 „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja otpadom u Crnoj Gori“

³ Svi podaci koje dostavljamo su iz Izvještaja o realizaciji Državnog plana upravljanja otpadom za 2022. godinu

	Sprovođenje inspekcijskog nadzora na svim nivoima	Nadležne inspekcije na lokalnom i državnom nivou			plastike i stakle, reciklirano je 19,68%.	recikliranog materijala sa baznih 10% u 2020. na najmanje 50% cjelokupne mase do 2030. Broj donijetih rješenja od strane inspekcijske službe na godišnjem nivou na osnovu Zakona o upravljanju otpadom	
VI) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	Do 31.12.2027. u pogledu člana 10 stav 1 Direktive 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima, Crna Gora namjerava da dostigne najmanje godišnje stope prikupljanja kako slijedi: 1) Crna Gora će prvi put obračunati stopu prikupljanja do 2024. godine; 2) Crna Gora će dostići sljedeće najmanje stope prikupljanja: 25% do 31.12.2023. i 45% do 31.12.2027.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
3.31. Uspostavljanje produžene odgovornosti proizvođača u oblasti	Sprovođenje Zakona o upravljanju otpadom i relevantnih podzakonskih akata koji preciziraju korake i aktivnosti na planu	MERS	2022.	Nerealizovano za izvještajni period	Uspostavljane produžene odgovornosti	Uspostavljen efikasan i efektivan mehanizam produžene	Nijesu potrebna finansijska sredstva (u slučaju potrebe obezbijediće ih

baterija i akumulatora i otpadnih baterija i akumulatora	uspostavljanja produžene odgovornosti proizvođača u oblasti baterija i akumulatora i otpadnih baterija i akumulatora			proizvođača u oblasti baterija i akumulatora i otpadnih baterija i akumulatora, stupa na snagu 24 mjeseca od dana usvajanja Zakona o uoravljanju otpadom. Novi rok: II kvartal 2026.	odgovornosti proizvođača u oblasti baterija i akumulatora i otpadnih baterija i akumulatora Dostignuta najmanja stopa prikupljanja od 25% do 31.12.2023. Dostignuta najmanja stopa prikupljanja od 45% do 31.12.2027.	MEPPU i Eko fond)
---	--	--	--	---	---	-------------------

2.4 KVALITET VODA

U okviru završnog mjerila 4, koje se odnosi na podoblast Kvalitet voda, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **14 obaveza**, koje obuhvataju **26 mjera**, od kojih su 19 mjera **sa rokom dospjelo za realizaciju**, a 7 mjera **sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 78,94%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 10,52%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 42,85%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 50%.

Završno mjerilo 4	Crna Gora ostvaruje značajan napredak u usklađivanju pravne tekovine EU u sektoru voda, <u>uključujući zakonodavstvo o vodi za piće, i Direktivi 2008/56/EZ kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području politike o morskoj sredini. Crna Gora imenuje nadležne organe za pitku vodu i izrađuje planove upravljanja riječnim slivovima</u> za svaki vodni sliv koji se nalazi u cijelosti na njenoj teritoriji, uključujući djelove međunarodnih vodnih područja koja se nalaze na njenoj teritoriji.						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU ima u vidu trenutni nivo usklađenosti zakonodavstva i poziva Crnu Goru da intenzivira svoj rad u ovom pogledu, naročito u pogledu usvajanja odredbi koje nijesu obuhvaćene važećim Zakonom o vodama.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
4.1. Nastaviti sa realizacijom aktivnosti na unaprijeđenju kontrole kvaliteta vode za ljudsku upotrebu	Donošenje Pravilnika o izmjenama i dopunama pravilnika o parametrima, provjeri, usaglašenosti, metodama, načinu, obimu analiza i sprovođenju monitoringa zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku upotrebu	MZ IJZCG	I kvartal 2021.	Nerealizovano	Kako je došlo do izmjena i dopuna Direktive o vodi za piće, Direktivom EU 2020/2184, neophodno je uraditi izmjene i dopune postojećeg Zakona o vodi za	Odličan kvalitet vode za piće na svim vodoizvorštima	Nisu potrebna finansijska sredstva

	<p>Donošenje Pravilnika o sanitarno-tehničkim, higijenskim i drugim uslovima koje moraju da ispunjavaju sistemi za javno vodosnabdijevanje kojim bi se mogli definisati djelovi iz Direktive EU 2015/1787 o izmijeni priloga II i III Direktive 98/83/EZ i tiču se dijela koji se odnosi na procjenu rizika i planova za sigurnost vode koji se potenciraju izmjenom predmetne Direktive (npr. definisati ko odobrava Planove za sigurnost vode i sl.)</p>			<p>Nerealizovano</p>	<p>ljudsku upotrebu. Nakon izrade Izmjena i dopuna Zakona o vodi za ljudsku upotrebi donijeće se novi pravilnik u skladu sa tim Zakonom</p> <p>Novi rok: Donošenje IV Kvartal 2025, a primjena I kvartal 2026</p>		
	<p>Sprovođenje monitoringa zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku upotrebu</p>		<p>Kontinuirano, na godišnjem nivou</p>	<p>Realizovano</p>	<p>Monitoring se sprovodi kontinuirano na godišnjem nivou</p>		<p>Sredstva se obezbjeđuju na godišnjem nivou u okviru budžeta nadležnih institucija u iznosu od oko €400.000</p>

<p>4.2. Jačanje administrativnih kapaciteta institucija zaduženih za implementaciju propisa u oblasti kvalitet voda</p>	<p>Organizovanje obuka za primjenu propisa i sprovođenje Planova u oblasti kvalitet voda</p>	<p>MPŠV</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>U toku je formiranje Radne grupe za realizaciju Programa mjera iz planova upravljanja vodama u cilju njihove implementacije.</p>	<p>Broj organizovanih obuka na godišnjem nivou Broj službenika/ca na državnom i lokalnom nivou, predstavnika/ca komunalnih preduzeća koji su prošli obuku (po institucijama)</p>	<p>Budžet nadležnih institucija Tekući projekti EPPA IPA 2016 projekat "Jačanje kapaciteta, transpozicija acquis-a i planiranje u životnoj sredini"</p>
<p>4.3. Jačanje inspeksijskog nadzora nad vodotokovima</p>	<p>Zapošljavanje novih inspektora za vode</p>	<p>UIP</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Prema novoj Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave „Sl.list CG”, broj 90/24, Inspekcija za vode je pripojena Upravi za vode i finansiraće se iz njihovog budžeta.</p>	<p>Broj novozaposlenih inspektora za vode Broj izvršenih pregleda /izlazaka na teren Broj izrečenih prijava</p>	<p>Budžet UIP</p>
<p>4.4 Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropskog</p>	<p>Usklađivanje sa EU Akcionim planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta</p>	<p>MERS, MPŠV u saradnji sa nadležnim organima</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>U toku je izrada DSIP za WFD, DSIP za DW I DSIP za FD preko projekta „Podrška</p>	<p>Usklađeni propisi, politike i strateška dokumenta sa budućim EU Akcionim</p>	<p>Nisu potrebna finansijska sredstva</p>

zelenog sporazuma u oblasti Kvalitet vode					implementaciji i monitoringu upravljanja vodama“.	planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta	
II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	<p>EU poziva Crnu Goru da se pripremi za usklađivanje sa i sprovođenje Direktive 2008/56/EZ o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u oblasti politike morske životne sredine i da prezentuje relevantne planove.</p> <p>EU ohrabruje Crnu Goru da nastavi svoj rad u okviru Barselonske konvencije – kao i drugim relevantnim pravnim okvirima, naročito Strategije EU za Dunavski region i Strategije EU za Jadranski i Jonski region – kako bi doprinijela sprovođenju ekosistemskog pristupa i postizanju dobrog ekološkog statusa svoje morske životne sredine.</p>						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
4.6 Pripremiti Program mjera za dostizanje ili održavanje dobrog ekološkog statusa morske sredine	<p>Pripremiti dokument „Program mjera za ostvarivanje i/ili održavanje dobrog ekološkog statusa morske sredine“, na osnovu Zakona o zaštiti morske sredine i relevantnog podzakonskog akta</p> <p>Dostaviti Nacrt Programa mjera relevantnim institucijama na mišljenje</p> <p>Dostaviti Informaciju o pripremljenom dokumentu Vladi Crne Gore</p> <p>Uputiti dokument EK na mišljenje</p>	MERS i ostali nadležni organi	2024.	Realizovano	Program mjera za dostizanje ili održavanje dobrog ekološkog statusa morske sredine je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore u junu 2024.	<p>Program mjera za dostizanje ili održavanje dobrog ekološkog statusa morske sredine pripremljen i dostavljen EK na mišljenje</p> <p>Program mjera za dostizanje ili održavanje dobrog ekološkog statusa morske</p>	<p>Sredstva za navedene aktivnosti su obezbijedena kroz IPA 2016 projekat „Podrška upravljanju i monitoringu u upravljanju vodama u Crnoj Gori“</p> <p>(za aktivnosti od 4.2 do 4.11 u okviru ovog projekta planirana su sredstva u iznosu od 945.000 eura)</p>

	Usklađivanje finalne verzije dokumenta s EK					sredine u potpunosti usklađen sa mišljenjem EK i pripremljena finalna verzija	
4.7 Uspostaviti i održavati funkcionalnu bazu podataka za potrebe izvještavanja o implementaciji Okvirne direktive o morskoj strategiji	Nadovezujući se na aktivnost 4.6. objediniti sve dostupne podatke o stanju morske sredine u bazu podataka, shodno zahtjevima za sprovođenje programa monitoringa iz MSFD i pripadajuće Odluke	AZŽS sa drugim relevantnim organima	2024. (baza podataka) Izvještavanje nakon ulaska u EU	Realizovano	Uspostavljena je baza podataka kroz GEF Adriatic Projekat. Baza se redovno održava a vrste podataka su sljedeće: parametri eutrofikacija biodiverziteta, otpada u moru, kontaminanti i sve od 2017.	Uspostavljena baza podataka u AZPŽS, funkcionalna za skladištenje podataka, vizualizaciju, izvještavanje i sprovođenje Okvirne direktive o morskoj strategiji Broj i vrsta podataka koji se generišu iz baze	Sredstva za navedene aktivnosti su djelimično obezbijeđena iz projekta IPA 2016 „Podrška upravljanju i monitoringu u upravljanju vodama u Crnoj Gori“ za dio koji se odnosi na kompletiranje i uspostavljanje GIS baze podataka (za aktivnosti od 4.2 do 4.11 u okviru ovog projekta planirana su sredstva u iznosu od 945.000 eura) Za uspostavljanje baze za potrebe izvještavanja po Direktivi, tj. njeno održavanje, sredstva će biti obezbijeđena u okviru redovnog budžeta AZPŽS
	Shodno Zakonu uspostaviti i voditi informacioni sistem za morskou sredinu, u okviru Informacionog sistema zaštite životne sredine						
	Izvještavanje EK o pripremi/reviziji Strategije zaštite mora i njenih sastavnih djelova, kao i redovno godišnje izvještavanje o sprovođenju Programa						

	monitoringa morske sredine						
	Redovno održavanje baze podataka koje podrazumijeva ažuriranje podataka, izvještavanje i eventualno potrebna softverskih rješenja					Baza podataka se redovno održava kroz ažuriranje podataka, tehničko održavanje i nadgradnju	
4.8 Nastaviti rad u okviru Strategije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) kroz redovno učešće nacionalnih predstavnika na sastancima svih tematskih stubova (TSG1 – Plavi rast, TSG2 – Povezivanje regiona, TSG3 – Kvalitet životne sredine i TSG4 – Održivi turizam), kao i sprovođenje usaglašenih podregionalnih projektnih aktivnosti	Nacionalni predstavnici za EUSAIR redovno učestvuju na sastancima stubova i prate/koordiniraju aktivnosti predviđene subregionalnim projektnim aktivnostima	MERS s drugim relevantnim organima	Kontinuirano	Realizovano	Održana su 2 sastanka za TSG3 - Kvalitet životne sredine i učešće na 2 događaja za sprovođenje aktivnosti	Broj sastanaka kojima su prisustvovali nacionalni predstavnici za EUSAIR tokom godine Nacionalni predstavnici za EUSAIR aktivno obezbjeđuju koordinaciju i sprovođenje projektnih aktivnosti (broj realizovanih projektnih aktivnosti)	Aktivnosti se finansiraju iz projekta „Facility Point“ koji finansira Adrion i od donatora usaglašenih subregionalnih projektnih aktivnosti

<p>4.9 Nastaviti rad u okviru Strategije EU za Dunavski region (EUSDR) kroz redovno učešće nacionalnih predstavnika na sastancima za sve oblasti, kao i sprovođenje usaglašenih projektnih aktivnosti u gore navedenim tematskim stubovima</p>	<p>Nacionalni predstavnici za EUSDR redovno učestvuju na sastancima za sve oblasti i prate/koordiniraju aktivnosti predviđene subregionalnim projektnim aktivnostima</p>	<p>MEP sa relevantnim organima</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Realizovano</p>	<p>EUSDR Priority Area 4 28th Steering Group Meeting Koleginica iz Direktorata za vodoprivredu je učestvovala online na 28. sastanku Upravne grupe EUSDR, Prioritetna oblast 4 (Kontrola i kvalitet voda), koji se održao 2. oktobra u Ministarstvu vanjskih poslova i trgovine u Budimpešti. Na sastanku su se prezentovale novosti, informacije i budući planovi kako za ovu tako i za narednu</p>	<p>Broj sastanaka kojima su prisustvovali nacionalni predstavnici za EUSDR tokom godine</p> <p>Broj realizovanih projektnih aktivnosti</p>	<p>Aktivnosti se finansiraju iz projekta</p>
---	--	------------------------------------	---------------------	--------------------	--	--	--

					godinu. Bilo je riječi o Studijama tretmana kanalizacionog mulja, u zemljama Dunavskog regiona, kao i o trenutnim akutelnostima zainteresovanih strana: ICPDR, ISRBC, Global Water Partnership, IAWD, Danube Sturgeon Task Force.		
V) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim razdobljem do 31. decembra 2024. godine u pogledu poglavlja IV i Aneksa Direktive 2007/60/ EZ (Direktiva o poplavama), kada je u pitanju <u>izrada planova za upravljanje rizikom od poplava</u> . EU poziva Crnu Goru da dostavi detaljan plan sprovođenja, uključujući vremenski raspored i ključne etape za sprovođenje Direktive o poplavama, kao i <u>plan ulaganja i detaljan plan sprovođenja za jačanje kapaciteta organa nadležnih za vode</u> . EU posebno poziva Crnu Goru da dostavi <u>informacije o metodologijama koje se koriste i nadležnim organima kada su u pitanju članovi 4, 5, 6, 7, 9 i 10 direktive</u> .						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
4.27.	Organizovanje javne rasprave	MPŠV U zV	2024.	Realizovano	17.9.2024. javna	Organizovana javna rasprava	Finansijska sredstva biće obezbijedena kroz

Obezbeđenje učešća javnosti u postupku izrade plana upravljanja rizicima od poplava, kao i usklađivanje sa planovima upravljanja vodama na rječnom slivu. (čl. 9 i 10 Direktive)	povodom Nacrta plana				rasprava u Bijelom Polju 18.9.2024. javna rasprava u Podgorici		projekat IPA 2016 „Podrška
	Integrisanje komentara nakon završene Javne rasprave					Izrađen Izvještaj sa javne rasprave % ili broj komentara javnosti koji su usvojeni i integrirani u Plan upravljanja rizicima od poplava	implementaciji i monitoringu upravljanja vodama“
4.28. Priprema i objavljivanje Planova upravljanja rizikom od poplava (čl. 7 Direktive)	Sprovođenje aktivnosti u skladu sa definisanim dinamikom na projektu i važećim propisima, između ostalog, Pravilnikom o bližem sadržaju preliminarne procjene rizika od poplava i Plana upravljanja rizicima od poplava i objavljivanje na internet stranicama MPŠV i UzV	MPŠV UzV	2024.	Djelimično realizovano	Planovi upravljanja rizikom od poplava su u fazi nacrta, urađena SEA, održane dvije javne rasprave.	Planovi upravljanja rizikom od poplava objavljeni na sajtu MPŠV i UzV	Finansijska sredstva biće obezbijeđena kroz projekat IPA 2016 „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama“ u iznosu od 154.750 € (okvirno)

VI) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	Što se tiče Direktive o vodi za kupanje, Crna Gora je pozvana da dostavi informacije o sljedećem: – Daljem usklađivanju s članovima u kojima se opisuju, utvrđuju i procjenjuju <u>uzroci zagađenja</u> ; – Praćenju i procjeni vode za kupanje, na osnovu kojih treba pripremiti <u>klasifikaciju mjesta za kupanje</u>						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
4.30. Izrada Programa monitoringa voda za kupanje	Donošenje Programa monitoringa voda za kupanje od strane Vlade	MPŠV	III kvartal 2022.	Realizovano	MPŠV je donijelo Program kvaliteta voda za kupanje („Sl.list CG“, br.21/24)	Izrađen Program monitoringa voda za kupanje Donijet Program monitoringa voda za kupanje	Finansijska sredstva biće obezbijedena kroz projekat IPA 2016 „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama u iznosu od 69.300 € (okvirno)
4.31. Procjena i klasifikacija voda za kupanje na osnovu monitoringa voda za kupanje	Sprovođenje aktivnosti u skladu sa Programom monitoringa voda za kupanje	MPŠV JPMD JLS	IV kvartal 2022.	Djelimično realizovano	S obzirom da je Program monitoringa voda za kupanje usvojen u 2024, prema Direktivi o vodi za kupanje, nakon četiri godine se vrši procjena i klasifikacija voda za kupanje.	Urađena procjena i klasifikacija voda	Finansijska sredstva biće obezbijedena kroz projekat IPA 2016 „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama“ u iznosu od 16 500 € (okvirno)

VII) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	<p>EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim razdobljem do 31. decembra u pogledu članova 3, 4, 5, 6 i 7 Direktive 91/271/EEZ o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, koji se odnose na <u>rokove za izgradnju sistema za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda</u>. EU primjećuje da bi u tom razdoblju trebala da bude završena izgradnja sistema za prikupljanje i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda koji zadovoljavaju zahtjeve pravne tekovine. Kako bi zahtjev Crne Gore ocijenio u potpunosti, EU poziva Crnu Goru da <u>dostavi informacije o utvrđivanju osjetljivih područja i sadašnje stanje u pogledu sistema za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda</u>. Crna Gora, takođe, treba da dostavi <u>plan sprovođenja, uključujući podatke o troškovima i izvorima finansiranja, jačanju administrativnih kapaciteta, vremenski raspored i ključne etape</u>. Plan će morati da odražava <u>prioritete</u> utvrđene tom direktivom i da obuhvata odvojene specifikacije za različite kategorije.</p>						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
4.32. Implementacija Plana upravljanja komunalnim otpadnim vodama u Crnoj Gori do 2035.	Sanacija i zamjena dotrajalih segmenata za sakupljanje otpadnih voda	JIS, MERS	2035.	Realizovano	Završena je izgradnja sistema za tretman komunalnih otpadnih voda u Andrijevici, sa sistemom za tretman mulja (750.000 eura), u Petnjici, sa sistemom za tretman mulja (450.000 eura). Završena je kanalizaciona pumpna stanica Volujica u Baru (1,6 milion eura). Realizovan je tender za unapređenje	Sanirana i zamijenjena dotrajala kanalizaciona mreža u dužini od oko 92 km cjevovoda 885 km novoizgrađenih cjevovoda Dužina kanalizacione mreže po opštinama Dužina (km) i broj novih ispusta komunalnih otpadnih voda u more	Planom upravljanja komunalnim otpadnim vodama u Crnoj Gori do 2035. predviđene su aktivnosti u ukupnom iznosu od €472 miliona iz kojih će se potpuno izgraditi PPOV i proširiti kanalizacioni sistemi u svim prepoznatim aglomeracijama. U strukturi finansiranja predviđeno je učešće EU fondova (bespovratnih

	Proširenje mreže sakupljanja otpadnih voda na područja bez adekvatnih usluga				<p>stanja postrojenja za tretman otpadnih voda u Pljevljima (482.792 eura). Izgrađena je kanalizaciona mreža za naselja Kodra, Totoši, Bijela Gora, Donja Bratica u Ulcinju u dužini od 14,5 km u iznosu od 4,5 miliona €.</p> <p>U Podgorici je izgrađeno 34 km u iznosu od 11.62 miliona €.</p> <p>Raspisani tenderi za:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Projektovanje i Izgradnja kanalizacione mreže u Kolašinu u dužini od 9,2 km i PPOV-a kapaciteta 4 000 ES -Izgradnja 8 km kanalizacione mreže u Mojkovcu i 	<p>Porast pokrivenosti usluga prikupljanja otpadnih voda u 2021. godini iznosi 348.460 stanovnika, u 2031. godini 468.529 stanovnika, u 2035. godini puna pokrivenost stanovništva uslugama prikupljanja u aglomeracijama u skladu sa Direktivom 271/91/EEC (broj stanovnika povezanih na kanalizacionu mrežu u aglomeraciji) 37 PPOV-a u punoj funkciji</p> <p>Broj stanovnika povezanih na PPOV-e</p> <p>% prečišćenih prikupljenih</p>	<p>sredstava) u visini od €255,4 miliona (54%), dok su nacionalna sredstva u iznosu od €201 milion (43%) predviđena kroz: državni budžet, lokalne budžete, Eko fond, predviđeni i ostali izvori (kredit, bilateral, itd.).</p> <p>Obezbjedenje finansijskih sredstava za implementaciju Plana nije jednokratno, već u višegodišnjem periodu do 2035.</p> <p>Od ukupnih sredstava (€472 miliona), procijenjeni investicioni troškovi izgradnje planiranih PPOV-a iznose €131 milion, dok je za proširenje kanalizacione</p>
	Obezbjedenje adekvatnog						

	prečišćavanje komunalnih otpadnih voda				<p>rehabilitacija 2 km u Mojkovcu -Izgradnju kanalizacione mreže u Rožajama u dužini od 16 km i PPOV-a kapaciteta 20 000 ES</p> <p>Odobrenje investicionih grantova od strane Operativnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira (WBIF) od 2. jula 2024. godine, i to za sljedeće projekte:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Unapređenje sistema za prikupljanje otpadnih voda u opštinama Pljevlja i Nikšić: izgradnja II faze kanalizacione mreže u Pljevljima kao i izgradnja II faze kanalizacione 	<p>otpadnih voda u skladu sa propisanim standardom</p> <p>Obuhvat usluga sakupljanja otpadnih voda po regionima (% stanovnika)</p> <p>Broj korisnika po km mreže i m mreže po korisniku-indikator gustine mreže za sakupljanje otpadnih voda</p>	<p>mreže i povezivanje novih objekata potrebno izdvojiti €212 miliona, dok su ostali troškovi vezani za rekonstrukciju kolektorskih sistema i sl.</p>
--	--	--	--	--	---	--	---

					<p>mreže sa pumpnom stanicom u Nikšiću, sa predloženim iznosom granta od 18 miliona eura;</p> <p>-</p> <p>Vodosnabdijeva nje i prikupljanje otpadnih voda na Jadranskoj obali - Bokokotorski zaliv u priobalnom dijelu Opštine Kotor i naseljima Risan i Perast, sa predloženim iznosom granta od 4 miliona eura;</p> <p>-</p> <p>Vodosnabdijeva nje i tretman otpadnih voda na crnogorskom primorju, faza V, komponenta 2 - Opština Tivat, sa predloženim iznosom granta</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					od 9,8 miliona eura; -Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Ulcinju i prateće infrastrukture, sa predloženim iznosom granta od 31 miliona eura; -Unapređenje hidrotehničke infrastrukture na Cetinju u iznosu od 13.043.497,99 €		
4.33. Uspostavljanje sistema izvještavanja o sprovođenju Plana upravljanja otpadnim vodama do 2035.	Izrada i donošenje (od strane Vlade) Izvještaja o sprovođenju Plana upravljanja otpadnim vodama	MERS, Vlada	Kontinuirano na dvogodišnjem nivou (I kvartal): 2022. 2024. 2026. 2028. 2030. 2032.	Nerealizovano	Za 2024. godinu u toku je priprema Izvještaja i očekuje se da će biti pripremljen i usvojen od strane Vlade Crne Gore do kraja 2024. godine (decembar). Novi rok IV kvartal 2024.	Donesen Izvještaj o sprovođenju Plana upravljanja otpadnim vodama od strane Vlade	Nisu potrebna finansijska sredstva

			2034.				
			2036.				

2.5 ZAŠTITA PRIRODE

U okviru završnog mjerila 5 koje se odnosi na podoblast Žaštita prirode, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **42 obaveze**, koje obuhvataju **82 mjere**, od kojih su 50 mjera **sa rokom dospeljelo za realizaciju**, a 32 mjere **sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospeljelo za realizaciju je 10%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 62%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 34,37%, dok je stepen djelimično realizovanih mjera 59,37%.

Završno mjerilo 5	U oblasti zaštite prirode, Crna Gora podnosi Komisiji spisak predloženih lokacija Natura 2000, koji u dovoljnoj mjeri obuhvata tipove staništa i vrste u skladu sa zahtjevima Direktiva o pticama i staništima. Crna Gora demonstrira kapacitet da upravlja mrežom Natura 2000, između ostalog i kroz davanje ulcinjskoj Solani odgovarajućeg statusa zaštite i djelotvorno sprovođenje neophodnih mjera očuvanja koje dovode do poboljšanja statusa očuvanosti.						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU poziva Crnu Goru da nastavi svoje djelovanje na pripremi kompletne liste lokacija za mrežu NATURA 2000, kako za kopnena, tako i za morska područja. EU naglašava da Crna Gora treba dodatno da osigura upravljanje lokacijama i praćenje stanja očuvanosti staništa i vrsta, do dana pristupanja. EU poziva Crnu Goru da nastavi istraživanje i sakupljanje naučnih podataka čime će se omogućiti označavanje tih lokacija. EU dalje poziva Crnu Goru da Komisiji podnese spisak predloženih lokacija.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje / Preporuka	Indikatori izvještavanja	Finansije i izvori finansiranja
5.1 Prikupljanje podataka na terenu za pripremu prijedloga pSCI i SPA (mapiranje staništa i prikupljanje podataka o vrstama sa lica mjesta)	Organizacija i kontinuirana realizacija terenskog rada timova stručnjaka za kopnena i morska staništa i vrste, uključujući ptice, kroz realizaciju IPA projekta Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i	AZŽS JPNP PM IBM UCG-PMF	Kontinuiran o do dvije godine prije ulaska Crne Gore u EU	Djelimično realizovano	Ova aktivnost se kontinuiran o sprovodi od 2017. Sada se realizuje kroz IPA III projekat "Podrška uspostavljan	% mapirane kopnene teritorije za stanišne tipove i vrste od ukupne teritorije Crne Gore % mapirane teritorije za morska staništa i vrste od ukupne teritorije Crne Gore	IPA III- Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i nastavak terenskog istraživanje u svrhu

	<p>nastavak terenskog istraživanje u svrhu uspostavljanja Natura 2000 mreže, kao i kroz aktivnosti terenskog istraživanja koje se finansiraju iz državnog budžeta.</p> <p>Kroz GEF projekat „Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore“ nastaviće se prikupljanje podataka po metodologiji Natura 2000 u kopnenom obalnom (do 400m nadmorske visine) i morskom regionu (za 3 buduća morska zaštićena područja-Platamuni, Katič i ostrvo Stari Ulcinj).</p>			<p>ju Natura 2000 mreže u CG”. Do sada je 60% kopnene teritorije mapirano, i sa izmjenom rokova, može se desiti da će do kraja 2026. biti mapiran kompletan kopneni dio države.</p>	<p>% mapirane teritorije za ptičije vrste od ukupne teritorije Crne Gore</p>	<p>uspostavljanja Natura 2000 mreže u projektovanom iznosu od oko €1.500.000. Državni budžet na godišnjem nivou u visini €200.000-€300.000. EPPA projekat GEF7 LIFE</p>
--	---	--	--	---	--	---

<p>5.2 Priprema i sprovođenje analize nedostataka (gap analiza u GIS-u i na bazi preporuka stručnog tima koji učestvuje u terenskom radu) postojećih podataka i podataka koji su potrebni za ocjenu stanja očuvanosti i reprezentativnosti vrsta i staništa</p>	<p>Objedinjavanje svih dostupnih podataka u GIS-u i sprovođenje konsultacija sa stručnim timovima koji realizuju terenski rad o nedostacima i nesigurnostima koje treba daljim terenskim radom dopuniti i provjeriti</p>	<p>AZŽS JPNP PM IBM UCG-PMF</p>	<p>2024.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Aktivnost je započeta kroz GEF 7 projekat, i realizacija se očekuje do kraja 2024. Novi rok: IV kvartal 2024.</p>	<p>Izrađena Gap analiza</p>	<p>GEF7 Državni budžet LIFE</p>
<p>5.3 Ojačati kapacitete nadležnih institucija i upravljača</p>	<p>Organizovanje i realizacija obuka za sprovođenje sistema monitoringa vrsta i staništa sa priloga direktiva</p> <p>Definisanje i sprovođenje mjera upravljanja, metoda (sistema) stroge zaštite vrsta</p>	<p>MERS AZŽS MPŠV UIP Upravljači zaštićenih područja (JPNP, JPMD i upravljači na nivou lokalnih samouprava)</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Realizovano za izvještajni period</p>	<p>Nije bila obuka već radionica: "Monitoring Methodologies of the EU Habitats Directives and their implementation in Montenegro" u okviru projekta EU4GREEN koji se sprovodi u zemljama Zapadnog Balkana.</p>	<p>Broj obuka Broj obučениh polaznika/ca</p>	<p>IPA III- Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i nastavak terenskog istraživanja u svrhu uspostavljanja Natura 2000 mreže u projektovanom iznosu od oko €1.500.000. EPPA projekat LIFE</p>

					Ova radionica se organizovala 25. marta 2024. u prostorijama Ministarstva. Od učesnika: AZŽS, NVO-I, eksperti, neki od upravljača zaštićenih područja.		
--	--	--	--	--	--	--	--

II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	<p>EU naglašava značaj efikasnog upravljanja područjima Natura 2000 i obezbjeđivanja adekvatnog sistema zaštite za sve strogo zaštićene vrste, uključujući ptice. EU poziva Crnu Goru da demonstrira svoje kapacitete za upravljanje mrežom Natura 2000 obezbjeđivanjem djelotvornog upravljanja postojećim nacionalnim zaštićenim područjima, davanjem odgovarajućeg statusa zaštite Ulcinjskoj solani i efikasnim sprovođenjem neophodnih mjera očuvanja koje dovode do poboljšanja njenog statusa očuvanosti i označavanjem zaštićenih morskih područja i obezbjeđivanjem njihovog efikasnog upravljanja.</p> <p>Pored toga, EU poziva Crnu Goru da nastavi izgradnju sveobuhvatnog sistema stroge zaštite vrsta i da pokaže svoju djelotvornost u aktivnostima izdavanja dozvola u morskoj životnoj sredini, kao što su seizmička ispitivanja za istraživanja nafte i gasa, kao i na kopnu obezbjeđivanjem održivih lovnih praksi.</p> <p>EU naglašava značaj dalje izgradnje administrativnih kapaciteta u oblasti zaštite prirode, posebno na regionalnom i lokalnom nivou, uključujući javne institucije za upravljanje nacionalnim i parkovima prirode i drugim zaštićenim područjima, kao i u pogledu inspeksijskih službi (inspekcija za zaštitu prirode i veterinarska inspekcija). EU takođe naglašava potrebu za daljim razvojem koordinacionih mehanizama i kontinuiranim poboljšanjem saradnje između brojnih administrativnih organa uključenih u implementaciju i primjenu <i>acquis-ja</i> u ovoj oblasti. U tom smislu, EU poziva Crnu Goru da predloži Akcioni plan za rješavanje ovog pitanja.</p>
--	---

<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
5.4 Unaprijeđenje stručnih kapaciteta nadležnih upravljača zaštićenih područja	Organizovanje i realizacija obuka za: – adekvatno definisanje i primjenu mjera zaštite ciljnih staništa i vrsta u cilju očuvanja njihovog povoljnog statusa očuvanosti; – izrade planova upravljanja po metodologiji i dobroj praksi za definisanje mjera zaštite staništa i vrsta u cilju očuvanja njihovog povoljnog statusa očuvanosti (teoretske obuke i izrada pilot plana upravljanja); – upravljanje lokacijama u smislu fizičke zaštite na dobrim primjerima prakse; – sprovođenje monitoringa i	Upravljači zaštićenih područja (JPNP, JPMD i ostali) Lokalne samouprave MERS	Kontinuirano	Realizovano	Realizovana obuka za službu fizičke zaštite na temu zaštite od elementarnih nepogoda.	Broj realizovanih obuka po definisanim temama Broj obučениh polaznika/ca	IPA 2016 projekat “Jačanje kapaciteta, transpozicija acquis-a i planiranje u životnoj sredini” Eko-fond Državni budžet LIFE

	metodologije izvještavanja; –obavljanje poslova čuvanja (fizičke zaštite) zaštićenih prirodnih dobara u zoni morskog dobra u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (zaposleni u Službi zaštite)						
--	---	--	--	--	--	--	--

<p>5.5 Jačanje administrativnih kapaciteta službi zaštite i stručnih službi upravljača JPMD, JPNP, lokalnih uprava i ostalih upravljača zaštićenih područja</p>	<p>Zapošljavanje novih službenika u okviru Službe za kontrolu JPMD za poslove zaštite zaštićenih prirodnih dobara u zoni morskog dobra, a u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (1 zaposleni za zaštićena područja na teritoriji Ulcinja, 1 zaposleni za zaštićena područja na teritorijama Bara i Budve, i 1 zaposleni za zaštićena dobra na području Boke Kotorske)</p>	<p>Upravljači zaštićenih područja (JPNP, JPMD i ostali)</p> <p>JLS MERS</p>	<p>Kontinuira no</p>	<p>Realizovano za izvještajni period</p>	<p>JPMD: Naziv Službe za kontrolu je "Služba za zaštitu i održivi razvoj morskog dobra"</p> <p>Ukupan broj zaposlenih čuvara prirodnog dobra - zaštitara u Službi za zaštitu i održivi razvoj koji posjeduju licencu za zaštitu lica i imovine je 4, dok su 2 zaštitara u procesu obuke.</p>	<p>Broj novozaposlenih službenika</p>	<p>Budžet upravljača</p> <p>Budžet JLS</p> <p>IPA 2016 projekat "Jačanje kapaciteta, transpozicija acquis-a i planiranje u životnoj sredini"</p>
<p>5.6 Tehničko opremanje upravljača za adekvatno vršenje poslova fizičke zaštite i stručnih poslova monitoringa, u skladu</p>	<p>Nabavka opreme (uniforme i lična oprema zaštitara, terenska vozila, kamere, dronovi, čamci, durbini, dvogledi, itd.)</p>	<p>Upravljači zaštićenih područja (JPNP, JPMD i ostali)</p> <p>JLS</p>	<p>Kontinuira no</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>U okviru projekata za parkove prirode "Platamuni" i "Katič" koji se finansiraju od</p>	<p>Upravljači zaštićenih područja tehnički opremljeni za vršenje stručnih</p>	<p>Državni budžet</p> <p>LIFE</p> <p>Donacije</p> <p>(Procjena potrebnih</p>

<p>sa specifičnim potrebama</p>		<p>MERS</p>		<p>strane MedFUNDa, kroz Ugovore o grantu potpisani sa Javnim preduzećem za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, u periodu od marta 2024. do avgusta 2024. nabavljena je unifoma za čuvare prirodnog dobra - zaštitare, kao i tehnička - IT oprema za svakodnevni rad. U okviru pomenutih projekata planirana je nabavka dodatne oprem u narednom periodu.</p>	<p>poslova i poslova fizičke zaštite (spisak opreme koja je nabavljena i koristi se u svrhu fizičke zaštite)</p>	<p>sredstava: oko 400.000 eura)</p>
---------------------------------	--	-------------	--	---	--	-------------------------------------

5.7 Unaprijediti upravljanje zaštićenim područjima na nacionalnom nivou	Transformacija JPNP		2021.	Nerealizovano	Nedostatak kapaciteta i finansijskih sredstava. Novi rok 2025-2026	Transformisano JPNP	
	Infrastrukturno opremanje zaštićenih područja gdje je to potrebno (informativne table, ograde, centri za posjetioce, klupe, kante za otpatke, i sl)	MERS AZŽS UIP JLS Upravljači (JPMD, JPNP i ostali upravljači)	Kontinuirano	Realizovano	U okviru projekata za parkove prirode "Platamuni" i "Katič" koji se finansiraju od strane MedFUNDA, kroz Ugovore o grantu potpisani sa Javnim preduzećem za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, u periodu od marta do avgusta 2024. obnovljene su postojeće informativne table na	Spisak nove opreme u zaštićenim područjima	GEF projekat „Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore“ Državni budžet GEF Donatori

					<p>području PP Platamuni i PP Katič.</p> <p>Takođe u okviru redovnih aktivnosti koje se finansiraju iz budžeta JPMDCG postavljene su informativne table (obilježje parka, zabrana sidrenja, podaci o području i td.) na području PP Platamuni, PP Katič, SP Sopot i SP Dražin vrt.</p>		
--	--	--	--	--	--	--	--

	Praćenje stanja u zaštićenim područjima (monitoring aktivnosti, statusa ciljnih staništa i vrsta, i sl.)		kontinuirano	Djelimično realizovano	Aktivnosti na praćenju stanja u Zaštićenim područjima su u toku, izvještaji će biti pripremljeni u narednom periodu.	Izvještaji o realizaciji Programa monitoringa u zaštićenim područjima pripremljeni od strane upravljača	
	Intenziviranje inspeksijske kontrole i kontrole od strane službi zaštite zaštićenih područja		kontinuirano	realizovano	JPMD: U periodu od marta do avgusta 2024, na području Parka prirode "Platamuni" bilo je ukupno 15 izlazaka na teren, na području PP "Katič" 65, na području PP "Stari Ulcinj" 50, na području SP "Dražin vrt" i SP "Sopot" po 13 izlazaka na teren.	Broj inspeksijskih kontrola i broj kontrola od strane Službi zaštite zaštićenih područja	

				U datom periodu za područje Posebnog rezervata prirode "Tivatska Solila" sačinjeno je ukupno 10 Izvještaja.	
Edukativne i promotivne aktivnosti (predavanja, javne tribine, okrugli stolovi, itd.)		kontinuirano	realizovano	U okviru projekata za parkove prirode "Platamuni" i "Katič" koji se finansiraju od strane MedFUNDa, kroz Ugovore o grantu potpisani sa Javnim preduzećem za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, u periodu od marta do avgusta 2024.	<p>Broj sprovedenih edukativnih i promotivnih aktivnosti</p> <p>Broj učesnika/ca na edukativnim i promotivnim aktivnostima</p>

				<p>organizovana su ukupno 2 edukativna obilaska i radionice (Park prirode "Platamuni" i Park prirode "Katič"), organizovane su 2 akcije čišćenja morskog dna u pomenutim parkovima.</p> <p>Takođe, organizovana su i 3 okrugla stola sa predstavnicima Savjetodavnih tijela za sva tri morska zaštićena područja (Platamuni, katič, Stari Ulcinj)</p> <p>U svim ovim aktivnostima učestvovalo</p>		
--	--	--	--	--	--	--

					je oko 130 učesnika.		
5.8 Donošenje Nacionalne liste zaštićenih divljih vrsta koja je usaglašena sa Prilozima Direktive o staništima i Direktive o pticama (posebno u odnosu na strogo zaštićene vrste) i potvrđenim međunarodnim ugovorima	Izrada Nacionalne liste zaštićenih divljih vrsta koja je usaglašena sa Prilozima Direktive o staništima i Direktive o pticama (posebno u odnosu na strogo zaštićene vrste) i potvrđenim međunarodnim ugovorima od strane tima stručnjaka za različite taksonomske grupe vrsta na bazi terenskog rada i stručne literature	MERS AZŽS JPNP PM IBM UCG-PMF	2024.	Djelimično realizovano	Izrada Nacionalne liste zaštićenih divljih vrsta u finalnoj fazi. Novi rok: IV kvartal 2024.	Usvojena Nacionalna Lista zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva koja je usaglašena sa Prilozima Direktive o staništima i Direktive o pticama i potvrđenim međunarodnim ugovorima	Državni budžet (Procjena sredstava: €20.000)
5.9 Unaprijeđenje sistema striktnije kontrole zaštite vrsta	Intenziviranje inspekcijskih kontrola (od strane nadležnih inspekcija-ekološka inspekcija, inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, veterinarska inspekcija, fitosanitarna i ribarska inspekcija), carinskih kontrola, kontrola policije, kao i kontrola od strane lovočuvara i	UIP (ekološka inspekcija, inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, veterinarska inspekcija, ribarska inspekcija), MPŠV UC	Kontinuirano	Realizovano	Sprovodi se svakodnevna kontrola od strane službi zaštite nacionalnih parkova.	Broj inspekcijskih kontrola, broj rješenja, broj prijava	Sredstva su djelimično obezbijedena kroz redovne budžete institucija, ali ih treba uvećati za 30% u cilju omogućavanja intenziviranja aktivnosti

	službi zaštite zaštićenih područja	UBHVF lovočuvari i Službe zaštite zaštićenih područja					
5.10 Donošenje Protokola o postupanju u slučaju pronaska povrijeđenih divljih vrsta	Izrada Protokola o postupanju u slučaju pronaska povrijeđenih divljih vrsta	AZŽS UBHVF UIP IBM	2022.	Djelimično realizovano	Radna grupa, koju je formirala AZŽS je pripremila Nacrt (radnu verziju) Protokola. Međutim aktivnosti koje su predviđene Protokolom se ne mogu realizovati bez Prihvatišta, što i jeste razlog njegovog neusvajanja. Kako se izrada Protokola naslanja na Zakon o zaštiti prirode i	Donijet Protokol o postupanju u slučaju pronaska povrijeđenih divljih vrsta	Sredstva će biti planirana kroz: Državni budžet (Procjena potrebnih sredstava €2.000)

					Zakon o lovstvu i divljači, koji su u procesu izrade, neophodno je sačekati usvanje navedenih Zakona kako bi isti bili upodobljeni sa Protokolom. Novi rok: 2025.		
5.11 Donošenje Protokola o postupanju pri oduzimanju divljih vrsta koje se drže u zatočeništvu bez zakonskog odobrenja ili se konfiskuju na graničnim prelazima prilikom nelegalnog uvoza/izvoza	Izrada Protokola o postupanju pri oduzimanju divljih vrsta koje se drže u zatočeništvu bez zakonskog odobrenja ili se konfiskuju na graničnim prelazima prilikom nelegalnog uvoza/izvoza	UIP UC	do 2022.	Nerealizovano	Kako se izrada Protokola naslanja na Zakon o zaštiti prirode i Zakon o lovstvu i divljači, koji su u procesu izrade, neophodno je sačekati usvajanje navedenih Zakona kako bi isti bili	Donijet Protokol o postupanju pri oduzimanju divljih vrsta koje se drže u zatočeništvu bez zakonskog odobrenja ili se konfiskuju na graničnim prelazima prilikom nelegalnog uvoza/izvoza	Sredstva će biti planirana kroz Državni budžet (Okvirna procjena potrebnih sredstava je €2.000)

					upodobljeni sa Protokolom. Novi rok: 2026.		
5.12 Uspostavljanje infrastrukture za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja-Centra za zbrinjavanje (za kopnene i morske vrste)/CITES centra	Izrada projektne dokumentacije za izgradnju infrastrukture za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja-Centra za zbrinjavanje/CITES centra	Opština Berane Glavni grad ili neka druga opština			Glavni grad je obezbijedio parcelu 10000 m2. Izrađen je glavni projekat i revizija Projekta. Ekofond je obezbijedio 500 000 EUR kao učešće u izradi prihvatilišta. Upravni odbor treba da donese odluku o korišćenju opredijeljenih sredstava za izgradnju Prihvatilišta.	Uspostavljena infrastruktura za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja-izgrađen funkcionalan Centar za zbrinjavanje životinja/CITES centar Odgovarajuća oprema na granicama u kojoj se konfiskovane vrste divljih biljaka i životinja mogu bezbjedno čuvati i adekvatna transportna	Finansijska sredstva obezbijedena su opštini Berane za izradu projektne dokumentacije za Cites centar (u iznosu 50.000 eura) i od strane IBM (prostor za morske kornjače) IPA III programski period (predložen projekat-Centar za prijem životinja u Beranama, Konvencija CITES u iznosu od 3,600,000 eura, što uključuje izvođenje radova i nadzor nad izvođenjem radova) Državni budžet
	Dobijanje svih saglasnosti i dozvola neophodnih za početak izvođenja radova na izgradnji Centara za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja/CITES centra	IBM (za morske vrste) MERS AZŽS UC MPŠV UBHVF	2021-2025.	Djelimično realizovano			
	Izgradnja infrastrukture za zbrinjavanje povrijeđenih ili konfiskovanih divljih životinja-Centra za zbrinjavanje (za kopnene i morske vrste)/CITES centra						

	Nabavka odgovarajuće opreme na granicama za kontrolu, reagovanje, kao i opreme u kojoj se konfiskovane vrste divljih biljaka i životinja mogu bezbjedno čuvati uključujući i nabavku adekvatnih transportnih vozila					vozila operativna	
5.13 Definisati lovne sezone i Liste lovnih vrsta (shodno Direktivi o staništima i Direktivi o pticama) na način da su usaglašene sa potrebama zaštite vrsta i njihovog povoljnog statusa očuvanja	Formiranje Radne grupe za utvrđivanje lovnih sezona i liste lovnih vrsta	MPŠV MERS AZŽS	2021.	nerealizovan 0	Po donošenju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i lovstvu, koje se očekuje u toku oktobra 2024. i nakon toga krenuće se u realizaciju ove aktivnosti. Novi rok: 2025.	Donijeta Odluka o formiranju Radne grupe za utvrđivanje lovnih sezona i liste lovnih vrsta	Nisu potrebna finansijska sredstva
	Izmjene (odnosno donošenje novog) Pravilnika o lovnim sezonama		2022.	nerealizovan 0	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i	Novi Pravilnik o lovnim sezonama objavljen u	

					<p>lovstvu je u skupštinsku procedure i njegovo donošenje se očekuje u oktobru 2024.</p> <p>Predlog novog roka 2027, iz razloga što Radnoj grupi treba ostaviti vremena i za eventualna istraživanja na terenu.</p>	Službenom listu	
<p>5.14 Intenziviranje rada Radnog tima za zaštitu prirode u okviru Radne grupe za pregovaračko Poglavlje 27 u kontekstu funkcionisanja koordinacionog mehanizama za zaštitu prirode</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Redovna komunikacija o značajnim pitanjima i dokumentima u sklopu pregovaračkog procesa - Koordinacija i razmatranje aktuelnih pitanja koja su iz oblasti djelovanja različitih sektora relevantnih za primjenu mjera iz Akcionog plana za oblast zaštita 	<p>MERS, AZŽS, UIP (ekološka inspekcija, inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, ribarska inspekcija), MPŠV, MF, UBHVF, Upravljači zaštićenih područja (JPNP, JPMD, i ostali), Zajednica Opština, NVO-i (predstavnik NVO</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Institucijama i organizacijama iz definisanog spiska su poslati zahtjevi za nominacijom predstavnika</p> <p>U narednom periodu se</p>	<p>Polugodišnji Izveštaj o aktivnostima Radnog tima za zaštitu prirode</p>	<p>Nisu neophodna finansijska sredstva</p>

	<p>prirode (šumarstvo, lovstvo, ribolov, prostorno planiranje itd.)</p> <p>- Definisane preporuke za preduzimanje mjera za konkretna pitanja za koja se ukaže potreba bolje koordinacije između institucija, a u cilju ostvarivanja obaveza u ovoj oblasti</p>	<p>sektora u okviru Radne grupe za Pregovaračko poglavlje 27 relevantan za oblast zaštita prirode), lovučuvarske službe</p>			<p>očekuje priprema Rješenja za radni tim i organizovan je prvog sastanka.</p>		
<p>5.15 Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropskog zelenog sporazuma u oblasti Zaštita prirode</p>	<p>Usklađivanje sa novom EU Strategijom biodiverziteta do 2030, sa posebnim fokusom na adresiranje glavnih pokretača gubitka biodiverziteta</p> <p>Usklađivanje sa EU Akcionim planom nultog zagađenja vode, vazduha i zemljišta</p>	<p>MERS i ostali nadležni organi</p>	<p>2021-2022.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Program za podršku ranoj akciji UNEP-a trenutno podržava izvršenje projekta finansiranog od strane GEF-a, koji se sprovodi u Crnoj Gori, a čiji je cilj priprema Nacionalne strategije biodiverziteta a sa akcionim planom (NBSAP).</p>	<p>Izrađena i donijeta nova Nacionalna strategija biodiverziteta usklađena sa novom EU Strategijom biodiverziteta do 2030.</p> <p>Usklađeni propisi, politike i strateška dokumenta sa budućim EU Akcionim planom nultog zagađenja</p>	<p>UNDP, GEF, ostali donatori</p>

					29.IV 2024. u Podgorici je održana prva radionica na kojoj su prisustvovali predstavnici relevantnih institucija i civilnog sektora. U julu 2024. su objavljeni ToR-ovi za eksperte koji će učestvovati na izradi NBSAP-a i čije je angažovanje u toku. Novi rok: 2025-2026.	vode, vazduha i zemljišta	
--	--	--	--	--	---	---------------------------	--

III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU poziva Crnu Goru da demonstrira svoje kapacitete za upravljanje mrežom Natura 2000 obezbjeđivanjem djelotvornog upravljanja postojećim nacionalnim zaštićenim područjima, davanjem odgovarajućeg statusa zaštite Ulcinjskoj Solani i efikasnim sprovođenjem neophodnih mjera očuvanja koje dovode do poboljšanja njenog statusa očuvanosti i označavanjem zaštićenih morskih područja i obezbjeđivanjem njihovog efikasnog upravljanja.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>

5.16 Formiranje upravljačke strukture za Ulcinjsku solanu kroz odabir optimalnog modela upravljanja	Odabir modela upravljanja na Ulcinjskoj Solani	opština Ulcinj MERS	2021.	Djelimično realizovano	U toku su pregovori između MERS-a, MF-a i Opštine Ulcinj u dijelu uspostavljanja upravljačke strukture. Novi rok: 2025.	Donesena Odluka o modelu upravljanja Ulcinjske solane	Budžet JPNP do isteka Ugovora o upravljanju (oko €230.000)
	U saradnji sa ambasadam SR Njemačke, angažovanje njemačkog eksperta koji će pružiti podršku u odabiru optimalnog modela upravljanja i implementaciji mjera očuvanja lokaliteta Ulcinjske solane					Angažovan njemački ekspert	Godišnji budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača u skladu sa Godišnjim programima i planovima upravljanja (za 2021. u iznosu od €300.000)
	Izrada Odluke o formiranju upravljačke strukture					Donesena Odluka o imenovanju upravljača Donesen Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji upravljača Formirana upravljačka struktura za Ulcinjsku solanu	Naknada za korišćenjem zaštićenog prirodnog dobra Donacije Budžet Crne Gore Drugi izvori prihoda u skladu sa Zakonom
	Izrada Pravilnika o unutrašnjem redu i Službi zaštite (uključujući Odluku o zabrani ispaše stoke i realizaciji redovnih kontrola)					Donijet Pravilnik o unutrašnjem redu i Službi zaštite	Kapitalni budžet (za infrastrukturne radove iznos od 1 000 000 €)

	Osnivanje Stručnog savjeta Parka prirode "Ulcinjska solana"					Donijeta odluka o formiranju Stručnog savjeta Parka prirode "Ulcinjska solana"	Vlada SR Njemačke će obezbijediti finansiranje angažmana njemačkog eksperta
	Zapošljavanje osoblja u upravljačkom tijelu i ponovno angažovanje bivših radnika AD Ulcinjska solana „Bajo Sekulić“ - u stečaju, s adekvatnim stručnim znanjem		Kontinuirano	Djelimično realizovano	JPNPCG privremeni upravljač je zaposlio određeni broj radnika iz AD Ulcinjska solana „Bajo Sekulić“ u stečaju	Broj zaposlenih u Upravljačkom tijelu Broj angažovanih bivših radnika	
	Izrada odluke o visini i načinu obračuna i plaćanja naknada za korišćenje dobara Parka prirode Ulcinjska Solana		2021.	Nerealizovano	Upravljačko tijelo treba da izradi ovu odluku. Novi rok: 2025,	Donesena Odluka o visini i načinu obračuna i plaćanja naknada za korišćenje dobara Parka prirode Ulcinjska Solana	
5.17 Donošenje petogodišnjeg Plana upravljanja za Ulcinjsku Solanu	Izrada petogodišnjeg Plana upravljanja za Ulcinjsku solanu kojim će se, između ostalog, precizirati upravljanje vodnim režimom i održavanjem nasipa i druge infrastrukture, shodno zonama zaštite i odabranom	Ppština Ulcinj	I kvartal 2021	Djelimično realizovano	Preko projekata NatureReturns i GEF 7 se izrađuje Plan upravljanja Novi rok: 2025.	Usvojen Plan upravljanja za Ulcinjsku solanu od strane Skupštine opštine Ulcinj	Budžet JPNP do isteka Ugovora o upravljanju (oko €230.000) Godišnji budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača u skladu sa Godišnjim programima i

	modelu upravljanja na Ulcinjskoj solani						planovima upravljanja (za 2021. u iznosu od €300.000)
5.18 Donošenje godišnjih Programa upravljanja za sprovođenje Plana upravljanja za Ulcinjsku solanu	Izrada godišnjih Programa upravljanja od strane upravljača	Upravljač	Kontinuirano na godišnjem nivou od 2021. (IV kvartal)	Djelimično realizovano	Radna grupa od 2022. priprema godišnji plan rada aktivnosti koje realizuju institucije i organizacije čiji su predstavnici članovi radne grupe.	Donijeti godišnji Programi upravljanja	Naknada za korišćenjem zaštićenog prirodnog dobra Donacije Budžet Crne Gore Drugi izvori prihoda u skladu sa Zakonom Kapitalni budžet ⁴
5.19 Implementacija petogodišnjeg Plana upravljanja i godišnjih Programa upravljanja Ulcinjskom solanom	Sprovođenje mjera definisanih u petogodišnjem Planu upravljanja i godišnjim Programima upravljanja	opština Ulcinj i ostali nadležni organi	Kontinuirano	Djelimično realizovano	Institucije i organizacije čiji su predstavnici članovi radne grupe, realizuju aktivnosti predviđene Programom rada te grupe. Plan nije izrađen, ali se realizuju godišnji	Broj realizovanih mjera iz petogodišnjeg Plana upravljanja i godišnjih Programa upravljanja (apsolutna cifra i kao % od ukupnog broja definisanih mjera)	Procijenjena potrebna finansijska sredstva za sprovođenje petogodišnjeg Plana upravljanja Ulcinjskom Solanom u Nacrtu Plana upravljanja iznose, sa kapitalnim

⁴ Za infrastrukturne radove iznos od € 1.000.000 Vlada SR Njemačke će obezbijediti finansiranje angažmana njemačkog eksperta

					programi upravljanja		projektima za svih 5 godina, 2.718.160 eura
5.20 Sanacija objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu	Izrada projektne dokumentacije za sanaciju objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu	Opština Ulcinj JPNP MERS	2022.	Djelimično realizovano	Ulcinjska solana je ušla u IPA program 2024-2027. čime su se stvorili uslovi za korištenje IPA alata Project Preparation Facility (PPF). U toku je priprema projektnog predloga za rekonstrukciju i sanaciju infrastrukture Ulcinjske solane (kanali, pumpne stanice, obodni nasip, bentovi, i osnovna infrastruktura za posjetioce).	Izrađena projektna dokumentacija za sanaciju objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu	Kapitalni budžet (obezbijedena finansijska sredstva u iznosu od 1 milion €)

					U naznačenom periodu mart - avgust 2024. nisu preduzimani radovi na sanaciji, ali se priprema određena dokumentacija za sanaciju bentova. Novi rok: 2026.	
	Izvođenje radova na sanaciji objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu		2022-2023.		Nakon pripreme projektna dokumentacije, pristupiće se izvođenju radova Novi rok: 2027.	Izvedeni radovi na sanaciji objekata, uključujući sanaciju kanala za upumpavanje vode, pregled rada i optimizacije rada pumpi, sanaciju objekata za upravu

5.21 Donošenje Biznis i Finansijskog plana	Izrada Biznis i Finansijskog plana	opština Ulcinj uz podršku MERS	2021.	Djelimično realizovano	Uz podršku GEF 7 projekta pripremiće se Biznis plan. Novi rok: 2025. Pripremljen je Operativni budžet upravljača koji će biti finalizovan nakon komentara Opštine Ulcinj i Ministarstva finansija. Novi rok: 2024.	Izrađen Biznis i Finansijski plan	Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
5.22 Upravljanje turističkim posjetama	Izrada plana posjete (kapacitet nosivosti) i kretanja posjetilaca (odnosno plana i procedura upravljanja posjetama)* ⁵	opština Ulcinj- Upravljač	2021.	Djelimično realizovano	Upravljanje turističkim posjetama će biti sastavni dio Plana upravljanja čija je priprema u toku. Novi rok: I kvartal 2025.	Izrađen Plan upravljanja posjetiocima	Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
5.23 Obilježavanje granica Parka	Fizičko označavanje granica zaštićenog područja	JPNP (do isteka	2021.	Nerealizovano	Otvoreno je pitanje revizije granice	Granice zaštićenog područja-	Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača

⁵ * označava urgentne mjere.

priode "Ulcinjska solana"		Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj- Upravljač			zaštićenog područja u dijelu povećanja površine područja (uključivanje pumpne stanice Đeran). Novi rok: 2026.	Ulcinjska solana fizički obilježene na ukupnoj granici od 18.68 km.	
5.24 Obezbjeđivanje fizičke zaštite i intenzivnih kontrola područja Ulcinjske Solane *	Formiranje Službe zaštite (nakon isteka Ugovora o zakupu JPNP) uz zapošljavanje rendžera - povezano sa mjerom 5.35	JPNP (do isteka Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj- Upravljač	Kontinuirano, na godišnjem nivou	Nerealizovano	Nije bilo zapošljavanja novih radnika.	Formirana Služba zaštite-broj rendžera na području Ulcinjske solane	Budžet JPNP Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
	Sprovođenje redovnih kontrola područja Ulcinjske Solane			Realizovano	Realizuju se redovne kontrole obilaska Ulcinjske solane	Broj prijava Službe zaštite, broj kontrola i broj donijetih rješenja inspekcije	
5.25 Sanacija i održavanje bentova i nasipa (prioritetno u dužini od 15 km, a u narednom periodu i ostatak) *	Nabavka bagera i formiranje minimum jedne ekipe (1-2 bagerista, 5 radnika, 2 nadzor) za sanaciju i održavanje nasipa (bentova) svakodnevno	JPNP (do isteka Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj- Upravljač	Kontinuirano, na godišnjem nivou	Djelimično realizovano	Ulcinjska solana je ušla u IPA program 2024-2027. čime su se stvorili uslovi za korištenje IPA alata Project Preparation Facility (PPF). U toku je	Popis nabavljene opreme Formirana minimum jedna ekipa (1-2 bagerista, 5 radnika, 2 nadzor) za sanaciju i održavanje nasipa (bentova) Svakodnevno	Kapitalni budžet (obezbijedena finansijska sredstva u iznosu od €1 milion) Budžet JPNP Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
Nabavka ostale mehanizacije i transportne opreme							

	uključujući opremu za rad				priprema projektnog predloga za rekonstrukciju i sanaciju infrastrukture Ulcinjske solane (kanali, pumpne stanice, obodni nasip, bentovi, i osnovna infrastruktura za posjetioce). Novi rok: 2026.	izvođenje radova (vođenje evidencije)	
	Izvođenje radova na sanaciji ⁶					Ukupna dužina saniranih nasipa i bentova na Ulcinjskoj solani	
5.26 Upravljanje vodnim režimom	Održavanje, redovno servisiranje pumpi i redovna kontrola ispravnosti pumpnih postojenja ^{7*}	JPNP (do isteka Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj-Upravljač	Kontinuirano	Realizovano	Održavanje, redovno servisiranje pumpi i redovna kontrola ispravnosti pumpnih postojenja	Izvještaj o radu, održavanju i redovnom servisiranju pumpi, na kvartalnom nivou se šalje Evropskoj komisiji Izvještaj o upravljanju vodnim režimom na Ulcinjskoj solani-nivo vode, na kvartalnom	Kapitalni budžet (obezbijedena finansijska sredstva u iznosu od €1 milion) Budžet JPNP Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača

⁶ Ukupna dužina nasipa, za koje je potrebna sanacija (Vidjeti mapu u Prilogu 2): ZELENA sjever: 15 km (prioritetno), a nakon toga: PLAVA: 8 km, ŽUTA: 15 km.

⁷ Upravljanje vodnim režimom shodno okvirnim preporukama iz Priloga 2 za ovu jesen-zimu- proljeće, a zatim uraditi Idejno rešenje na osnovu dodatnih analiza i sagledavanja situacije na terenu (koje bi po potrebi trebalo uključiti i mjerenje kretanja hidrološkog nivoa), a zatim na osnovu izrađene Hidrološke studije; Održavanje prolaza, zatvarača i kanala za cirkulaciju vode do bazena za kristalizaciju.

						nivou se šalje Evropskoj komisiji	
5.27 Redovno održavanje prostora Solane u smislu ambijentalne higijene	U saradnji sa komunalnim preduzećem opštine Ulcinj i službom fizičke zaštite osigurati redovno čišćenje prostora Solane od svih vrsta otpada i njihovo odlaganje na deponiju	JPNP (do isteka Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj-Upravljač	Kontinuirano	Djelimično realizovano	Preporuka je da se na redovnom nivou organizuju akcije čišćenja, gdje bi glavnu ulogu imalo komunalno preduzeće Opštine Ulcinj zbog opreme koju posjeduje.	Izveštaj o održavanju ambijentalne higijene dio je Kvartalnog izvještaja koji se šalje Evropskoj komisiji	Budžet JPNP Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
5.28 Istraživanje i monitoring halofitne flore i vegetacije i faune *	Detaljno kartiranje vrsta halofita koje su zastupljene u sljedećih pet različitim staništa: - (1310) Jednogodišnja vegetacija caklenjača (<i>Salicornia</i>) na mulju i pijesku; - (1420) Mediteranske i termo-atlanske halofitne zajednice žbunaste caklenjače (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>);	JPNP (do isteka Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj-Upravljač	Redovan godišnji monitoring	Djelimično realizovano	JPNPCG u sklopu svojih aktivnosti vrši monitoring flore. NVO CZIP kroz svoje projektne aktivnosti vrši istraživanje biodiverziteta, uključujući floru.	Izrađena karta za sljedećih pet stanišnih tipova i za sljedeće vrste halofita: - (1310) Jednogodišnja vegetacija caklenjača (<i>Salicornia</i>) na mulju i pijesku; - (1420) Mediteranske i termo-atlanske halofitne zajednice žbunaste caklenjače	Budžet JPNP Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača

	<ul style="list-style-type: none"> - (1410) Mediteranske slane močvarne livade (<i>Juncetalia maritima</i>); - (1150*) Morske lagune; - (92D0) Južne obalske galerije i šiljaci (<i>Nerio-Tamaricetea</i>). 					<p>(<i>Sarcocornetea fruticosi</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> - (1410) Mediteranske slane močvarne livade (<i>Juncetalia maritima</i>); - (1150*) Morske lagune; - (92D0) Južne obalske galerije i šiljaci (<i>Nerio-Tamaricetea</i>). 	
	<p>Sprovođenje monitoringa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Halofitne vegetacije; - Praćenje stanja gnjezdarica (brojnost, uspješnost gniježđenja i utvrđivanje eventualnog stepena njihove ugroženosti) i ostalih ptičijih vrsta, uključujući mjesečni (kvanitativni i kvalitativni 		Kontinuirano	Realizovano	Monitoring se redovno sprovodi.	<p>Izveštaj o sprovedenom monitoringu i utvrđenom stanju halofitne flore i vegetacije i faune sa posebnim akcentom na populacije ptičijih vrsta dio je Kvartalnog izvještaja koji se šalje Evropskoj komisiji</p>	

	<p>podaci) i IWC monitoring;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mjesečni monitoring flamingosa (<i>Phoenicopterus ruber</i>) koji uključuje praćenje brojnosti populacije, utvrđivanje procesa gniježđenja (uključujući sve faktore uznemiravanja, vodni režim, itd.) i uspješnost gniježđenja; - Ostalih vrsta shodno preporukama Studije zaštite s akcentom na vrste sisara; - Prikupljanje podataka o distribuciji i stepenu invazivnosti alohtone vrste <i>Erigeron Canadensis</i>. 						
5.29 Sanacija dovodnog kanala i	Izrada projektne dokumentacije za renoviranje	JPNP (do isteka	2022.	Djelimično realizovano	Ulcinjnska solana je ušla u IPA program 2024-	Renoviran dovodni kanal i odstranjeni	Kapitalni budžet

odstranjivanje kanalizacionih ispusta	dovodnog kanala i odstranjivanje kanalizacionih ispusta shodno dokumentaciji iz aktivnosti 5.41.	Ugovora o zakupu) Opština Ulcinj- Upravljač			2027. čime su se stvorili uslovi za korištenje IPA alata Project Preparation Facilty (PPF). U toku je priprema projektnog predloga za rekonstrukciju i sanaciju infrastrukture Ulcinjske solane (kanali, pumpne stanice, obodni nasip, bentovi, i osnovna infrastruktura za posjetioce). Novi rok: 2026.	kanalizacioni ispusti Izveštaj o renoviranju kanala, sanaciji i odstranjivanju kanalizacionih ispusta dio je Kvartalnog izvještaja koji se šalje Evropskoj komisiji	(obezbijedena finansijska sredstva u iznosu od €1 milijon) Budžet JPNP Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
	Izvođenje radova na renoviranju dovodnog kanala i odstranjivanju kanalizacionih ispusta						
5.30 Unaprijeđenje turističke ponude i infrastrukture na prostoru Ulcinjske solane	Rekonstrukcija Centra za posjetioce*	Upravljač	2021-2023.	Djelimično realizovano	U sklopu Plana upravljanja će se definisati aktivnosti u vezi unaprijeđivanja turističke infrastrukture i ponude. Priprema Plana upravljanja je u toku.	Renoviran centar za posjetioce	Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača GEF 7 Međunarodne donacije
	Postavljanje signalizacija-info tabli i tabli upozorenja i ograda, putokaza*					Postavljena signalizacija-Info tablet, table upozorenja, ograde i putokazi	
	Uređenje pješačkih i biciklističkih staza					Uređene pješačke i biciklističke staze (u km ²)	

	Sprovođenje aktivnosti na promociji Parka prirode Ulcinjska solane (promocija na društvenim mrežama, promotivni spotovi, učešće na turističkim sajmovima, itd.)		Kontinuirano.		Nakon uspostavljanja upravljačke strukture i unaprijeđenog stanja turističke infrastrukture, vrši će se promocije Parka prirode. Novi rok: 2026.	Broj aktivnosti na promociji Parka prirode Ulcinjska solane-Izveštaj o aktivnostima (promocija na društvenim mrežama, promotivni spotovi, učešće na turističkim sajmovima, itd.)	
5.31 Stroga kontrola zone sa ograničenim pristupom (shodno Studiji zaštite) tokom gniježđenja ptica	Spovođenje redovnih kontrola od strane Službe zaštite	Upravljač	Kontinuirano	Realizovano	Spovodi se redovna kontrola od strane Službe zaštite.	Broj kontrola zone sa ograničenim pristupom tokom gniježđenja i broj prijava o nelegalnim aktivnostima	Budžet opštine Ulcinj, tj. upravljača
IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU uzima u obzir djelovanje Crne Gore na daljem usklađivanju svog zakonodavstva u ovom sektoru, posebno sa usvajanjem Zakona o zaštiti prirode i Nacionalne strategije biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016–2020. EU poziva Crnu Goru da intenzivira svoj rad u ovom pogledu, posebno <u>da izvrši usklađivanje sa Uredbom (EU) 511/2014 o mjerama usklađenosti za korisnike Nagoja protokola</u> o pristupu genetskim resursima i pravednoj i ravnopravnoj razmjeni koristi koje proizilaze iz njihove upotrebe u Uniji.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
5.32 Dalja transpozicija Direktive o staništima	Izrada i donošenje sljedećih	MERS	2021–2023.			Objavljena u Službenom listu	

92/43/EEZ i Direktive o zaštiti divljih ptica 2009/147/EZ	podzakonskih akata: - Lista tipova staništa i vrsta uključujući vrste ptica, prioritetne tipove staništa i vrste za koje lokacije ekološke mreže treba da budu utvrđene;			Djelimično realizovano	Novi rok: IV kvartal 2024.	sljedeća podzakonska akta: - Lista tipova staništa i vrsta uključujući vrste ptica, prioritetne tipove staništa i vrste za koje lokacije ekološke mreže treba da budu utvrđene;	Nisu potrebna finansijska sredstva
	- Lista divljih vrsta ptica koje se mogu nuditi na prodaju žive ili MEPPUve, transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i			Nerealizovano	Nema novi rok. - Kako u CG nije regulisano označavanje divljih životinja, problematika sokolaranja nije sveobuhvatna, a liste lovnih vrsta se trebaju ažurirati, iz svega navedenog zaključuje se da nisu stvoreni	- Lista divljih vrsta ptica koje se mogu nuditi na prodaju žive ili MEPPUve, transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i lovstvu;	

	Zakonom o divljači i lovstvu;						
--	----------------------------------	--	--	--	--	--	--

	Zakonom o divljači i lovstvu;				uslovi za donošenje pravilnika.		
--	----------------------------------	--	--	--	---------------------------------------	--	--

	<p>- Akt o ekološkoj mreži sa granicama svake lokacije, informacijama o ciljanim vrstama i staništima, menadžerskoj jedinici svake lokacije, kao i mjerama zaštite i konzervacije ekološke mreže;</p>			<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Kraj IPA projekta „Podrška uspostavljanju Natura 2000 mreže u Crnoj Gori“</p> <p>Novi rok: 2026.</p>	<p>- Akt o ekološkoj mreži sa granicama svake lokacije, informacijama o ciljanim vrstama i staništima, menadžerskoj jedinici svake lokacije, kao i mjerama zaštite i konzervacije ekološke mreže;</p>	
	<p>- Pravilnik o načinu i uslovima sakupljanja, korišćenja i načinu transporta, monitoringu stanja populacija i listi vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva, koji se koriste za komercijalne svrhe sa kvotama.</p>			<p>Nerealizovano</p>	<p>Novi rok: 2025.</p>	<p>- Pravilnik o načinu i uslovima sakupljanja, korišćenja i načinu transporta, monitoringu stanja populacija i listi vrsta divljih životinja, biljaka i gljiva, koji se koriste za komercijalne svrhe sa kvotama.</p>	

--	--	--	--	--	--	--	--

<p>5.33 Odgovarajuće zakonske norme za dalju transpoziciju Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste)</p>	<p>Izrada i donošenje sljedećih podzakonskih akata:</p> <p>- Lista dozvoljenih stranih vrsta i način ažuriranja liste i način izrade procjene rizika;</p>	<p>MERS</p>	<p>2021.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Lista dozvoljenih stranih vrsta i način ažuriranja liste i način izrade procjene rizika – je izrađena i prikupljena su sva mišljenja, Pravilnik sa utvrđenom Listom dozvoljenih stranih vrsta i način ažuriranja liste i način izrade procjene rizika je poslat na objavu u službenom listu.</p> <p>Novi rok: III kvartal 2024.</p>	<p>Objavljena u Službenom listu sljedeća podzakonska akta:</p> <p>- Lista dozvoljenih stranih vrsta i način ažuriranja liste i način izrade procjene rizika;</p>	<p>Nisu potrebna finansijska sredstva</p>
---	---	-------------	--------------	------------------------------------	---	--	---

	- Lista invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Crnoj Gori i/ili Evropskoj uniji i način ažuriranja liste;			Djelimično realizovano	<p>Lista invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Crnoj Gori i/ili Evropskoj uniji i način ažuriranja liste; – je izrađena i prikupljena su sva mišljenja, Pravilnik sa utvrđenom Listom invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Crnoj Gori i/ili Evropskoj uniji i način ažuriranja liste je poslat na objavu u službenom listu.</p> <p>Novi rok: III kvartal 2024.</p>	- Lista invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Crnoj Gori i/ili Evropskoj uniji i način ažuriranja liste;	
5.34	Izrada Prijedloga Zakona o	MERS	2021.	Nerealizovano	Aktivnost će se realizovati	Usvojen Prijedlog zakona o izmjenama	

Definisanje nadležnih tijela za izdavanje dozvola i nadležnih inspekcijskih organa i njihovih obaveza u kontekstu primjene Uredbe (EU) 511/2014 o mjerama usklađenosti za korisnike Nagoja protokola o pristupu genetskim resursima i pravednoj i ravnopravnoj razmjeni koristi koje proizilaze iz njihove upotrebe u uniji	izmjenama i dopunama Zakona o zaštite prirode				nakon usvajanja Zakona o zaštiti prirode Novi rok: I kvartal 2025.	i dopunama Zakona o zaštiti prirode vezano za definisanje nadležnih tijela za izdavanje dozvola i nadležnih inspekcijskih organa i njihovih obaveza u kontekstu primjene Uredbe (EU) 511/2014 o mjerama usklađenosti za korisnike Nagoja protokola o pristupu genetskim resursima i pravednoj i ravnopravnoj razmjeni koristi koje proizilaze iz njihove upotrebe u uniji	Nisu potrebna finansijska sredstva
	Usvajanje Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštite prirode	Vlada	2022.	Nerealizovano	Aktivnost će se realizovati nakon usvajanja Zakona o zaštiti prirode Novi rok: I kvartal 2025.		
5.35 Jačanje kapaciteta nadležnih institucija za procedure izdavanja dozvola/odobrenja i kontrola uz unapređenje sistema sprovođenja Nagoja Protokola	Organizacija i realizacija obuka za procedure izdavanja dozvola/odobrenja i kontrola vezano za sprovođenja Nagoja Protokola	MERS	Kontinuirano	Nerealizovano	Kroz PLAC projekat je obezbijeđeno sprovođenje obuke u vezi izdavanja dozvola.	Broj obuka Broj obučениh polaznika/ca	Državni budžet TAIEX LIFE

					Rok: IV kvartal 2024- I kvartal 2025		
--	--	--	--	--	--	--	--

V) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27		EU podsjeća na potrebu da se odrede nadležni organi u skladu sa regulativama EU o drvoju građi i sprovođenju Zakona o šumama, upravljanju i trgovini (FLEGT).					
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
5.36 Reorganizacija sektora šumarstva kojom će se prepoznati nadležni organi	Izraditi i usvojiti Program reorganizacije sektora šumarstva	MPŠV	2021.	Djelimično realizovano	Zakon o šumama donešen, jasno definisani nadležni organi za sprovođenje EUDR i FLEGT. Da bi se izvršilo usklađivanje sa EUDR u potpunosti, potrebno je izraditi Predlog zakona o prometu drveta i proizvoda od drveta, kojim će se transponovat	Usvojen Program reorganizacije sektora šumarstva	Državni budžet

					i odredbe EUDR i odredbe FLEGT regulative Rok: IV kvartal 2025.		
	Izraditi Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama			Realizovano	Izrađen Prijedlog Zakona o šumama	Usvojen Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama kojim će se prepoznati nadležni organi u reorganizovanom sektoru šumarstva	
	Usvojiti Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama			Realizovano	Usvojen Prijedlog Zakona o šumama, 6. septembra 2024. "Službeni list Crne Gore", br. 074/10, 040/11, 047/15, 084/24)		
5.37 Preuzimanje obaveza iz Zelene agende za Zapadni Balkan/Evropskog zelenog sporazuma u oblasti Zaštita prirode	Usklađivanje sa novom strategijom EU u oblasti šumarstva	MPŠV i ostali nadležni organi	2021-2022.	Djelimično realizovano	Izrađen Nacrt Strategije razvoja šumarstva koja sadrži obaveze koje se odnose na šumarstvo.	Usklađeni propisi, politike i strateška dokumenta sa novom strategijom EU u oblasti šumarstva	UNDP, GEF, ostali donatori

					Nakon donošenja novog Zakona o šumama, stekli su se uslovi da se formuliše predlog i dostavi Vladi CG na razmatranje i usvajanje.		
II) Pregovaračka pozicija Crne Gore i NEAS	Regulativa (EU) Br. 995/2010, Regulativa (EU) Br. 363/2012 i Regulativa (EU) Br. 607/2012 («Drvo»)						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
5.38 Definisati instituciju koja je nadležna za monitoring i izdavanje sertifikata	Izraditi i usvojiti Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama	Vlada		Realizovano	Izrađen Prijedlog Zakona o šumama	Usvojen Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama kojim se definitivno nadležna institucija za monitoring i izdavanje sertifikata	Državni budžet

	Donijeti Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama	Skupština		Realizovano	Usvojen Prijedlog Zakona o šumama, 6. septembra 2024. "Službeni list Crne Gore", br. 074/10, 040/11, 047/15, 084/24)	Donijet Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama	
	Reorganizacija sektora šumarstva kojom će se prepoznati nadležne institucije	MPŠV	2022.	Realizovano	Monitoring šuma vrši nadležni organ uprave. Ministarstvo o obavještava javnost o zdravstvenom stanju šuma utvrđenom monitoringom putem medija.	Definisana nadležna institucija za monitoring i izdavanje sertifikata	
5.39 Uspostaviti informacioni sistem o šumama i sistem	Izrada softverskog rješenja	MPŠV	2021.	Nerealizovano	Informacioni sistem će se	Operativna baza podataka sa svim potrebnim	Finansijska sredstva biće obezbijeđena iz Projekta IPA 2018

monitoringa sa logovanjem (bar kodovi)	Uspostavljanje sistema monitoringa				uspostaviti u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona. Zakon o šumama stupio na snagu 1. oktobra 2024.	podacima o šumama, koja će omogućiti sprovođenje monitoringa	„Uspostavljanje šumskog informacionog sistema u Crnoj Gori“ u iznosu od €400.000
VIII) Pregovaračka pozicija i NEAS	Uredba (EU) 1143/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća od 22.10.2014. o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
5.67. Uspostavljanje sistema ranog otkrivanja i brzog preduzimanja mjera iskorjenjavanja	Izrada Protokola o postupanju prilikom slučaja ranog otkrivanja i brzog preduzimanja mjera iskorjenjavanja	MERS AZŽS UIP UC UBHVF	2024.	Nerealizovano	Nedostatak kapaciteta i finansijskih sredstava Novo rok: 2025.	Izrađen Protokol o postupanju prilikom slučaja ranog otkrivanja i brzog preduzimanja mjera iskorjenjavanja	Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na implementaciji Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste) Državni budžet LIFE
5.68.	Izrada Akcionog plana za kontrolu	MERS AZŽS	2024.			Sprovedena Javna rasprava	Predložen je projekat Tehničke

Kontrola nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta	nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta	Komisija za davanje stručnih mišljenja i sačinjavanje Izvještaja za postupanje sa stranim i invazivnim stranim vrstama u skladu sa članom 13 Zakona o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva		Djelimično realizovano	Nedostatak kapaciteta i finansijskih sredstava. Realizacija aktivnosti planirana PLAC projektom. Novi rok: 2025.	Donijet Akcioni plan za kontrolu nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta	podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na implementaciji Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste) Državni budžet LIFE
	Sprovođenje Javne rasprave		Kontinuirano				
	Donošenje Akcionog plana za kontrolu nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta						
	Obezbjeđivanje saradnje sa državama okruženja		Broj potpisanih prekograničnih inicijativa, sporazuma, zajednički pokrenutih i realizovanih prekograničnih projekata				
5.69 Donošenje Plana upravljanja invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost i koje su široko rasprostranjene na području Crne Gore	Izrada Plana upravljanja invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost i koje su široko rasprostranjene na području Crne Gore za period 2024 - 2030.	MERS AZŽS Komisija	2024.	Nerealizovano	Nedostatak kapaciteta i finansijskih sredstava. Realizacija aktivnosti planirana PLAC projektom.	Donesen Plan upravljanja invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost i koje su široko rasprostranjene na području Crne Gore za period 2024 -2030.	Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na implementaciji Regulative (EU) 1143/2014 (Invazivne vrste) Državni budžet
	Sprovođenje Javne rasprave						

	Donošenje Plana upravljanja invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost i koje su široko rasprostranjene na području Crne Gore za period 2024 - 2030.				Novi rok: 2025.		LIFE
--	---	--	--	--	-----------------	--	------

2.6 INDUSTRIJSKO ZAGAĐENJE

U okviru podoblasti Industrijsko zagađenje, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **5 obaveza**, koje obuhvataju **22 mjere**, od kojih su 10 mjera **sa rokom dospjelo za realizaciju**, a 12 mjera **sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 90%, dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** 10%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 58,33% dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** je 41,60%.

II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27		EU konstatuje da Crna Gora namjerava da uspostavi registar zagađivača zajedno s bazom podataka o emisijama zagađujućih materija, nakon ratifikacije Protokola o Registru ispuštanja i prenosa zagađujućih materija					
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
6.2 Uspostavljanje i precizno definisanje Registra zagađivača (PRTR) sa bazom podataka o emisijama zagađivača, kako bi se na efikasan način obezbijedio pristup javnosti informacijama o životnoj sredini	Razviti adekvatne IT alate (software i hardware), koji treba da omoguće: <ul style="list-style-type: none"> – adekvatno čuvanje i statističku obradu dostupnih podataka, – <i>online</i> podnošenje prijave za upis u registar – podršku za uspostavljanje sigurne veze sa EU bazama podataka 	AZŽS	2021-2022.	Realizovan 0	Projekat „Unapređenje registara ispuštanja i prenosa zagađujućih materija u zemljama Zapadnog Balkana i Republici Moldaviji“ je završen. Softver je instaliran i trebalo bi da bude operativan i funkcionalan	Uspostavljen registar zagađivača (PRTR) sa bazom podataka	IPA III-Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na uspostavljanju Registra zagađivača (PRTR) u iznosu od €234.500 U slučaju potrebe za obezbjeđivanjem dodatnih sredstava, izvor finansiranja biće
	Identifikacija svih potencijalnih industrijskih zagađivača					Identifikovani zagađivači	
	Sprovođenje obuke o upotrebi kreiranog softvera i primjenu					Broj sprovedenih obuka operatera i nadležnih institucija Broj obučeni polaznika/ca	

	<p>metodologije za pripremu katastra zagađivača</p> <p>Izrada uputstva za korišćenje softverskog alata</p> <p>Kreiranje uputstva i informativnih listova za industrijske zagađivače</p> <p>Kreiranje obrasca za prijavljivanje u skladu sa Pravilnikom o bližem sadržaju i načinu vođenja katastrofa zagađivača životne sredine ("Službeni list Crne Gore", br. 045/17), tako da se omogući online prijava u katastar</p> <p>Sprovođenje edukacija za operatere industrijskih postrojenja</p> <p>Sprovođenje edukacija za nadležne institucije (MEPPU, AZPŽS, UIP)</p> <p>Nadležnim organima koji u svom radu koriste podatke o zagađivačima, poput MEPPU, UIP i dr. i omogućiti umrežavanje u registar u cilju nesmetanog pristupa podacima</p>				<p>do kraja 2024. godine. Kroz projekat su održane i obuke kako za predstavnike AZŽS tako i za operatere. Nakon što postane operativan izvršiće se i identifikacija postrojenja, a u međuvremenu će se obaviti još neke obuke za operatere i zaposlene u AZŽS</p>	<p>Izrađena i kreirana uputstva za korišćenje softverskog alata</p> <p>Registar dostupan u elektronskom obliku</p>	<p>blagovremeno identifikovan</p>
--	--	--	--	--	---	--	-----------------------------------

IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27		Kada je riječ o novim postrojenjima, EU poziva Crnu Goru da osigura usklađenost sa svim poglavljima Direktive o industrijskim emisijama i preduzme neophodne korake za pripremu blagovremenog sprovođenja iste					
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
6.7. Revizija integrisanih dozvola operatera u skladu sa Zakonom o industrijskim emisijama	Pokretanje postupka za reviziju integrisane dozvole, uz neophodnu dokumentaciju	Operateri AZŽS	Kontinuirano	Realizovano	AZŽS je institucija koja izdaje integrisane dozvole shodno Zakonu o industrijskim emisijama, u kontinuitetu. Shodno tome, u izvještajnom periodu su izdate integrisane dozvole za: „Fab Live“ d.o.o iz Zete, „Deponija“ d.o.o iz Podgorice, „Možura“ d.o.o iz Bara.	Broj podnesenih zahtjeva Broj revidovanih dozvola	Nijesu potrebna finansijska sredstva iz državnog budžeta U cilju investiranja u tehnološke procese i njihovo usklađivanje sa BAT-ovima, operateri postrojenja koja podliježu obavezi posjedovanja integrisane dozvole, obavezni su da ulože značajna finansijska sredstva koja u cjelosti padaju na njihov teret
	AZPŽS nakon prijema urednog zahtjeva za izdavanje dozvole, vrši provjeru podataka i informacija sadržanih u zahtjevu, kao i dokumentacije koja je priložena uz zahtjev						
	AZPŽS vrši obavještanje zainteresovanih organa, organizacija i javnosti						
	AZŽS izrađuje Nacrt dozvole						
	AZPŽS formira stručnu Komisija za razmatranje Nacrta dozvole						
	Odlučivanje o podnijetom zahtjevu						
6.8. Sprovođenje redovnog inspeksijskog nadzora kako bi se U kontinuitetu provjeravalo da li se redovno sprovode mjere i uslovi iz izdate integrisane dozvole	Redovne inspeksijske kontrole	UIP	Kontinuirano	Realizovano	Ekološka inspekcija redovno vrši nadzor svih operatera koji posjeduju integrisane dozvole i	Broj inspeksijskih kontrola	Nijesu potrebna finansijska sredstva

					<p>saglasnosti za seveso postrojenja. Stim u vezi, u nastavku su statistički podaci za izvještajni period:</p> <p>Broj kontrola 14</p> <p>Broj Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka 1</p> <p>Broj Rješenja 1</p> <p>Br. Ukazivanja na nepravilnosti 6</p> <p>Br. Rješenje o administrativn om izvršenju (o izricanju novčane kazne) 2-naplaćeno 8.000 Eur</p> <p>Br. Rješenje o administrativn om izvršenju (o izricanju novčane kazne) 2 - nije istekao rok za izvršenje mjera iz rješenja, zaprijećena</p>		
--	--	--	--	--	---	--	--

					kazna za ova 2 rješenja Uk. 8.500 Eur.		
V) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	<p>EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim periodom do 1. januara 2030. za potpuno sprovođenje Poglavlja II (integrisano spriječavanje i kontrola zagađivanja životne sredine) i Poglavlja V (isparljiva organska jedinjenja) Direktive 2010/75/EU.</p> <p>U tom pogledu, EU konstatuje namjeru Crne Gore da usvoji Specifičan plan implementacije Direktive o industrijskim emisijama. EU poziva Crnu Goru da obezbijedi takav plan i da uključi informacije o vremenskom rasporedu za izdavanje dozvola za instalacije, kao i planove za njihovo usklađivanje, uključujući procjenu troškova, podatke o izvorima finansiranja i vremenski raspored s ključnim etapama.</p>						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
6.10 Identifikacija i smanjenje emisija koja potiču od operatera postrojenja koja koriste organske rastvarače shodno Poglavlju V Direktive 2010/75 o industrijskim emisijama	<p>Aplikacija za Twinning light projekat "Implementacija zakonodavstva u oblasti Poglavlja V Direktive 2010/75 o industrijskim emisijama"⁸</p> <p>Dobijena tehnička pomoć za nadležne organe u cilju identifikacije i formiranja registra kojim će se definisati tačan broj operatera (izrada strukture registra VOC operatera i priprema IT modula)</p>	AZŽS MERS UIP Operateri	Kontinuirano	Djelimično realizovano	U toku je implementacija UNOPS projekta u okviru koga će se odraditi identifikacija postrojenja koja koriste organske rastvarače u svom poslovanju,	Broj identifikovanih postrojenja	Sredstva će se obezbijediti kroz Twining light

⁸ U saradnji sa UNDP realizovan je projekat "Identifikacija postrojenja koja podliježu izdavanju integru tokurisane dozvole". U sklopu navedenog projekta nije identifikovan tačan broj operatera koji podliježu zakonskim obavezama u pogledu korišćenja ispaljivih organskih jedinjenja, uglavnom su u pitanju mala i srednja preduzeća koja obavljaju aktivnosti kao što su: hemijsko čišćenje, impregnacija drveta, proizvodnja proizvoda za premazivanje, lakova, mastila i lijepaka, proizvodnja obuće i druge aktivnosti.

	<p>Obuke za operatere i inspekciju u dijelu izrade godišnjeg masenog bilansa rastvarača, šeme za smanjenje emisija i načina izvještavanja ka AZPŽS</p> <p>Stalna podrška operaterima-uspostavljanje Helpdeska</p> <p>Podizanje svijesti i jačanje kapaciteta (radionice i seminari)</p>				a u skladu sa Zakonom o industrijskim emisijama, kao i na izgradnja i unapređenje kapaciteta kako operatera tako i administrativnih kapaciteta.		
<p>6.12 Uspostavljanje Registra postrojenja koja koriste organske rastvarače ili proizvode koji sadrže isparljiva organska jedinjenja (VOC postorjenja)</p>	Povezivanje podataka sa PRTR	AŽŽS MERS	2021.	Djelimično realizovano	Nakon identifikacije postrojenja koja koriste organske rastvarače u svom poslovanju, a u skladu sa Zakonom o industrijskim emisijama, koja će se obaviti kroz UNOPS	Uspostavljen registar VOC postrojenja	IPA III-Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti na uspostavljanju Registra zagađivača (PRTR) u iznosu od €234.500 U slučaju potrebe za obezbjeđivanjem dodatnih sredstava, izvor finansiranja biće

					projekat dobiće se Registar .		blagovremeno identifikovan
--	--	--	--	--	-------------------------------------	--	-------------------------------

2.7 HEMIKALIJE

U okviru završnog mjerila 6 koje se odnosi na podoblast Hemikalije, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **18 obaveza**, koje obuhvataju **31 mjera**, od kojih su **10 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju**, a **21 mjera sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 10%, dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** 30%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 57,14% dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** je 23,80%.

Završno mjerilo	Crna Gora nastavlja usklađivanje sa acquis-jem u sektorima hemikalija, buke i civilne zaštite, i pokazuje da će u potpunosti biti spremna da osigura sprovođenje i primjenu zahtjeva EU na dan pristupanja.						
I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije</i>
7.2 Dodatno raditi na postizanju funkcionalnosti helpdesk-a	Obuka službenika za tumačenje odredbi relevantnih propisa i za sticanje vještina komunikacije u okviru IPA-e i	AZŽS		Realizovano za izvještajni period	Kroz projekat „Jačanje sinergije između BRS i Minamata konvencije“, izrađene su sljedeće brošure objavljene na sajt Agencije	Broj obuka Broj obučениh službenika/ca	ECHA projekat „Pripreme mjere za upravljanje

	<p>razmjena iskustava sa kolegama iz drugih sličnih službi u okviru sastanaka Help Net mreže, u kojoj je Crna Gora, kao zemlja kandidat, dobila status posmatrača u avgustu 2018</p> <p>Prisustvo predstavnika AZPŽS na sastancima HelpNet-a</p>		<p>Kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p>	<p>https://epa.org.me/help-desk/ -Upustvo za implementaciju Bazelske konvencije; -Upustvo za upravljanje dentalnim amalgamom; -Upustvo za dugotrajne organske supstance (POPs) u e-otpadu; -Upustvo za implementaciju Roterdamske i Minamate konvencije za carinu.</p> <p>Preko ECHA projekta održano je: -Forum o hemikalijama 10.-11. aprila 2024 - godišnji sastanak IPA 12. aprila 2024. u Helsinkiju odžan je online sastanak mreže komunikatora država članica</p>	<p>Učešće 2 predstavnika Crne Gore na sastancima HelpNet-a u svojstvu posmatrača</p>	<p>hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“</p> <p>IPA III projekat Tehničke podrške</p>
--	--	--	---	--	--	--

					14. maja organizovan od strane ECHA		
II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
7.3 Razviti adekvatne IT alate software i hardware, koji bi omogućili: - adekvatno čuvanje i statističku obradu dostupnih podataka, - online podnošenje prijave za upis u Registar, - podršku za uspostavljanje sigurne veze sa EU bazama podataka	Kreiranje obrasca za prijavljivanje u skladu sa Pravilnikom o bližem sadržaju dosijea i registra hemikalija i Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja registra biocidnih proizvoda tako da se omogući online prijava u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda; Kreiranje uputstva i informativnih listova za subjekte koji se upisuju u Registar hemikalija;	AZŽS	2022.	nerealizovano	Aktivnost planirana kroz IPA projekat. Paralelno sa tim AZŽS je u pregovorima sa domaćom IT preduzećem koje je kreiralo Registar otpada, čijom bi nadogradnjim bio napravljen I registar hemikalija. Novi rok: IV kvartal 2025	IT alati nabavljeni i instalirani Kreirana uputstva i informativni listova koji su podijeljeni/dost upni subjektima koji se upisuju u Registar hemikalija Registar hemikalija dostupan u elektronskom obliku Registar biocida uspostavljen kao sastavni dio Registra hemikalija	IPA III-Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti za podoblast hemikalije u iznosu od €234.000 U toku je izrada Predloga projekta – Uspostavljanje Registra hemikalija i biocidnih proizvoda u skladu sa REACH i BPR Regulativama, sa kojim će se

	MEPPU, UIP, UC, Centru za kontrolu trovanja i dr. omogućiti umrežavanje u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda, u cilju nesmetanog pristupa podacima						aplicirati kod Švedske agencije za međunarodnu saradnju i razvoj SIDA i Švedske agencije za hemikalije KEMI. Vrijednost projekta je €750.000.
7.4 Edukacija o korišćenju odgovarajućih IT alata (IUCLID i R4BP)	<p>Sprovođenje obuke o upotrebi kreiranog softvera</p> <p>Izrada uputstva za korišćenje softverskog alata</p> <p>Sprovođenje edukacija za subjekte koji se upisuju u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda</p>	AZŽS	Kontinuirano	Djelimično realizovano	<p>Kroz ECHA projekat održana je samo jedna obuka pod nazivom IT dani (online) tokom uspostavljanja Registra 2025, i kroz TAIEX je planirano za početak 2025. da se organizuje obuka za zaposlene u Agenciji i Ministarstvu kako bi se dalje edukovali uvoznike.</p>	<p>Broj organizovanih obuka o upotrebi kreiranog softvera</p> <p>Broj učesnika obuka o upotrebi kreiranog softvera</p> <p>Izrađeno uputstvo za korišćenje softverskog alata</p> <p>Broj sprovedenih edukacija za subjekte koji se upisuju u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda</p>	<p>Sredstva će biti obezbijedena kroz projekat ECHA „Pripreme mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“</p> <p>IPA III-Predložen je projekat Tehničke podrške koji, između ostalog, podrazumijeva i aktivnosti za podoblast hemikalije u iznosu od €234.000</p> <p>i IPA projekat "Tehnička</p>

						Broj učesnika edukacija za subjekte koji se upisuju u Registar hemikalija i biocidnih proizvoda	podrška za monitoring i implementaciju politika za zaštitu životne sredine i klimatskih akcija". U toku je priprema predloga projekta – Uspostavljanje registra hemikalija i biocidnih proizvoda u skladu sa REACH i BPR Regulativama, sa kojim će se aplicirati kod Švedske agencije za međunaodnu saradnju i razvoj SIDA i Švedske agencije za hemikalije KEMI. Vrijednost predloga projekta je €750.000
7.5 Učiniti javno dostupnim određene podatke iz registra	Povezivanje statističkih podataka sa portalom Informacionog	AZŽS	2023.	Nerealizovano	Nakon uspostavljanja registra.	Kreiran link za javno dostupan Registar na web stranici AZPŽS	Nisu potrebna finansijska sredstva

	sistema životne sredine Kreirati link za javno dostupan Registar na web stranici AZPŽS						
III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine.						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>

<p>7.6. Uspostavljanje Centra za kontrolu trovanja</p>	<p>Izrada projekta koji će definisati sve aktivnosti koje je potrebno realizovati do 2024, poput:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neophodnih specijalizacija osoblja u oblasti urgentne medicine i toksikologije; - uspostavljanja baze podataka o adekvatnom tretmanu i antidotima; - nabavke sredstva za reagovanje u slučaju trovanja; - adekvatne komunikacione veze sa svim relevantnim zdravstvenim ustanovama. 	<p>MZ</p>	<p>IV kvartal 2024.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Kancelarija Svjetske zdravstvene organizacije u Crnoj Gori u saradnji sa MZ je pripremila izradila Predlog projekta i sa istim aplicirala kod Fonda za pandemiju. Predlog projekta nije ispunio sve uslove za uključivanje u ovaj poziv, te nije odobren. Nastaviće se za apliciranjem za donatorska sredstva. Novi rok: IV kvartal 2025.</p>		<p>Sredstva će biti procijenjena izradom Predloga projekta kojim će se aplicirati kod SZO i drugih donatora, a jedan dio sredstava će se obezbijediti iz državnog budžeta</p>
<p>IV) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27</p>	<p>EU poziva Crnu Goru da nastavi sa pripremanjima za blagovremeno sprovođenje Roterdamske konvencije</p>						
<p><i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i></p>	<p><i>Način realizacije</i></p>	<p><i>Nadležna institucija</i></p>	<p><i>Rok</i></p>	<p><i>Status</i></p>	<p><i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i></p>	<p><i>Indikator</i></p>	<p><i>Finansije i izvori finansiranja</i></p>
<p>7.6 Sprovođenje PIC postupka u skladu sa PIC regulativom i</p>	<p>Izdavanje PIC saglasnosti od strane AZPŽS, po podnesenom zahtjevu</p>	<p>AZŽS</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Nerealizovano</p>	<p>U periodu od marta do avgusta 2024. izdato je 16 PIC dozvola.</p>	<p>Broj podnijetih zahtjeva Broj PIC saglasnosti</p>	<p>Nisu potrebna finansijska sredstva</p>

Roterdamskom konvencijom	Apliciranje kod TAIEX kancelarije i Sekretarijata Roterdamske konvencije u cilju jačanja kapaciteta za adekvatnu implementaciju PIC postupka i Roterdamske konvencije	MERS	Kontinuirano	Nerealizovano	Za II kvartal 2025. planirano je da se aplicira za TAIEX	Broj održanih obuka, broj obučeni službenika	Sredstva obezbijeđena u saradnji sa TAIEX kancelarijom i Sekretarijatom Roterdamske konvencije
7.13. Izvještavanje u skladu sa Roterdamskom konvencijom	Dostavljanje popunjenih upitnika za hemikalije Sekretarijatu Roterdamske konvencije	AZŽS	Kontinuirano, na godišnjem nivou u IV kvartalu	Realizovano	Svake godine Agencija dostavlja izvještaje Sekretarijatu Roterdamske konvencije.	Izvještaj dostavljen Sekretarijatu Konvencije	Nisu potrebna finansijska sredstva
V) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU poziva Crnu Goru da nastavi sa pripremama za blagovremeno sprovođenje Stokholmske konvencije						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
7.15. Uklanjanje preostalih količina PCB	Ažuriranje inventara Identifikovanje izvora finansiranja za trajno zbrinjavanje preostalih količina PCB Zbrinjavanje PCB otpada (izvoz ili dekontaminacija)	Operateri/vlasnici PCB otpada AZŽS	Kontinuirano od 2021.	Nerealizovano	Crna Gora je dio projekta, pod nazivom „Smanjenje zagađenja štetnim hemikalijama i otpadom u žarišnim tačkama Mediterana i mjerenje	Ažuriran inventar Ukupna količina identifikovanog PCB otpada u kg/tonama) Ukupna količina izvezenog PCB	Za preostale količine PCB otpada, sredstva će se obezbijediti iz donacija, međunarodnih finansijskih organizacija.

					napretka do uticaja". Prema projektnom dokumentu, izvešće se 80tona preostalih PCB iz CG. Novi rok: II kvartal 2025.	otpada u kg/tonama)	
7.16. Unaprijeđenje monitoringa ispusta POPs-ova u vodu	Kontinuirano povećanje broja parametara POPs supstanci koji se prate kroz Program monitoringa voda	MPŠV	Kontinuirano	Realizovano	Ovu aktivnost realizuje je Zavod za hidrometeorologiju u seizmologiju. Ova aktivnost se sprovodi prema utvrđenim vremenskim okvirima i ne nailazi na značajne poteškoće.	Povećan broj POPs supstanci u Programu monitoringa voda	MPŠV obezbeđuje sredstva na godišnjem nivou za realizaciju Programa monitoringa voda
7.17 Unaprijeđenje monitoringa emisija POPs u vazduh i zemljište	Kontinuirano povećanje broja parametara POPs supstanci koji se prate kroz Program monitoringa zemljišta Uspostavljanje inventara emisija POPs-ova u vazduh obuhvaćeno je kroz podoblast <i>Kvalitet vazduha</i>	AZŽS	Kontinuirano	Djelimično realizovano	Iako AZŽS raspolaže određenim budžetskim sredstvima, realizacija je značajno otežana. Razlozi za to uključuju potrebu za dodatnom podrškom u vidu finansijskih resursa.	Povećan broj POPs supstanci u Programu monitoringa zemljišta (Programom monitoringa zemljišta za 2020. uključen je monitoring polifluorooktan sulfonske	Procjena sredstava za Program monitoringa POPs-ova u zemljištu za 2019. iznosi €13.450 AZPŽS obezbeđuje sredstva na godišnjem nivou

						kiseline (PFOS) i polibromovanih difeniletara (PBDE))	za realizaciju Programa monitoringa zemljišta Sredstva za Inventar emisija POPs-ova u vazduh prikazana su u okviru podoblasti Kvalitet vazduha
VI) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27		EU prima k znanju uspostavljanje zvanične saradnje između relevantnih zainteresovanih strana i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine o upravljanju hemikalijama.					
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
7.18. Uspostaviti zvaničnu saradnju između relevantnih subjekata i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine o upravljanju hemikalijama	Implementacija Memoranduma o saradnji, odnosno realizacija aktivnosti za koje je angažovan stručni kadar u skladu sa Memorandumom	AZŽS	Kontinuirano	Realizovano	Zvanična saradnja između relevantnih subjekata i Agencije za zaštitu životne sredine o upravljanju hemikalijama je uspostavljena potpisivanjem memoranduma. Takođe, donijet je novi Zakon o biocidnim proizvodima, čime je	Broj i vrsta aktivnosti realizovanih kroz Memorandum Broj uključenih službenika/naučnika/studenata u realizaciju aktivnosti predviđenih Memorandumom	Memorandum će definisati način finansiranja

					postavljen pravni okvir za dalju regulaciju. Trenutno je u toku izrada Uredbe o naknadama, nakon čega će biti ispunjeni svi preduslovi za potpunu implementaciju sistema upravljanja hemikalijama.		
VII) Zahtjevi iz Pregovaračke pozicije CG za P27	EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i priprema za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine – Direktiva 87/217/EEZ o sprječavanju i smanjenju zagađenja životne sredine azbestom						
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
7.20. Preduzimanje mjera za sprječavanje emisije azbesta u vazduh, ispuštanja u vodu i uspostavljanje bezbjednog rukovanja i odlaganja građevinskog i izolacionog materijala i drugih proizvoda koji sadrže azbest	<ul style="list-style-type: none"> Poštovanje graničnih vrijednosti emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora; Adekvatno pakovanje i odstranjivanje otpada koji sadrži azbest, kao i prerada građevinskog otpada, u skladu sa propisima kojima je uređeno upravljanje otpadom; Korišćenje najbolje dostupnih tehnika. 	Operateri/zagađivači	kontinuirano	Realizovano za izvještajni period		Broj preduzetih mjera	Sredstva se obezbjeđuju iz budžeta kompanija u kojima je zatečen azbest

<p>7.21. Realizacija projekta rekonstrukcije azbestno cementnih cijevi</p>	<p>Izrada Glavnih projekata rekonstrukcije azbestno cementnih cijevi⁹</p>	<p>Udruženje za unapređenje vodosnabdijevanja, tretman i odvođenje otpadnih voda Crne Gore</p> <p>lokalna preduzeća za vodovod i kanalizaciju</p> <p>Zajednica opština</p>	<p>Nakon obezbjeđivanja finansijskih sredstva moći će se definisati rok</p>	<p>Rerealizovano</p>	<p>MERS u saradnji sa Eko-fondom i PROCON-om, započelo aktivnosti na izradi Studije izvodljivosti za projekat “Unaprjeđenje efikasnosti vodosnabdijevanja zamjenom azbestno-cementnih cjevovoda na području Crne Gore”. Za izradu pomenute dokumentacije je zadužen PPF konsultant, koji se finansira iz pretpristupnih fondova Evroske unije. Izrađen je Izvještaj koji upoređuje prednosti i nedostatke metoda „šta uraditi sa povučenim AC-cijevima“.</p>	<p>Izrađeni Glavni projekti</p>	<p>Procjena troškova za izradu Glavnih projekata zamjene azbestno cementnih cijevi na području Crne Gore, za dužinu AC cjevovoda koji se planiraju zamjeniti u prvoj fazi ovog projekta L=129 km, iznosi €170.000.</p> <p>Potrebno je troškove planirati u okviru budžeta JLS uz podršku Kapitalnog Budžeta</p>
---	--	--	---	----------------------	--	---------------------------------	---

⁹Tokom 2019. izrađeni su projektni zadaci za 21 opštinu (azbestnih cijevi nema u Plužinama i Petnjici)-sredstva obezbijedio UNDP u iznosu od €9.050.

					Zaključeno je da je povoljna metoda za zamjenu AC-cijevi je Metoda 1 (Ostavljanje na mjestu), tj. AC-cijevi će biti isključene iz sistema, ali neće biti uklonjene. Prekrivanje vlažnim zemljištem i lomljenje teškom opremom može se razmotriti, u zavisnosti od okolnosti instalacije (npr. otvoren prostor, sužen prostor za gradnju, naseljeno područje).		
7.22. Izrada programa upravljanja azbestom u Crnoj Gori	Izrada Nacionalnog profila azbesta, kao dio Nacionalnog programa za eliminaciju bolesti povezanih sa azbestom	MZ, MF, MEK, IJZ, MERS, AZŽS, UC, UIP	2023.	Djelimično realizovano	Dokumenet je pripremljen i trenutno se usklađuje sa Generalnim sekretarijatom Vlade i ostalim	Izrađeni Nacionalni profila azbesta, Nacionalni plan za eliminaciju bolesti povezanih sa	Sredstva za realizaciju aktivnosti će biti obezbijedena od strane nadležnih institucija
	Izrada Registra lica koja su bila izložena azbestu						

	Izrada protokola, obuka i pregleda zaposlenih koji su izloženi azbestu				relevantnim institucijama.	azbestom, Registar lica izloženih azbestu	
X) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU prima k znanju planove za jačanje administrativnih kapaciteta, u skladu s Nacionalnom strategijom i pratećim Akcionim planom za prenošenje, primjenu i sprovođenje pravne tekovine EU iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
7.23. Obuke vezano za implementaciju REACH Regulative	Organizacija treninga i obuka za: 1) izradu i dostavljanje dosijea za identifikaciju supstanci koje izazivaju visoku zabrinutost; 2) evaluaciju supstanci navedenih u Akcionom planu Zajednice; 3) procjenu izolovanih intermedijara; 4) edukaciju o korišćenju odgovarajućih IT alata (IUCLID); 5) prisustvo sa statusom posmatrača na CARACAL sastancima, kao i sastancima Komiteta za procjenu rizika (Committee for Risk Assessment (RAC)), Komiteta za socio ekonomsku	MERS AZŽS UIP UBHVFP CETI IJZ UCG UC	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	U sklopu ECHA projekta 6. marta održana je radionica „Refleksije o primjeni ECHA-integrisane regulatorne strategije – budući koraci za identifikaciju i prioritizaciju supstanci i grupa supstanci“ Takođe, održana je radionica REACH, od strane ECHA na kojoj su bili predstavnici Agencije i Ministarstva od 21. do 23. maja 2024.	Broj organizovanih obuka Broj učesnika na obukama Učešće 2 predstavnika Crne Gore na sastancima CARACAL i Komitetima u svojstvu posmatrača	Sredstva obezbijeđena u saradnji sa TAIEX kancelarijom; IPA projekat „Pripreme mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“ koji realizuje ECHA; Takođe, određena sredstva će se obezbijediti kroz IPA II 2014-2020 (sredstva u iznosu od 234.000 eura predviđena su za

	<p>analizu (Committee for Socio-economic Analysis (SEAC));</p> <p>6) postupke procjene opasnosti sa propisanim metodama ispitivanja opasnih svojstava hemikalija.</p>						<p>podoblast hemikalije);</p> <p>Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke podrške "Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini"</p>
<p>7.24. Obuke vezano za implementaciju BPR Regulative</p>	<p>Organizovanje obuka i treninga za:</p> <p>1) procjenu biocidnih proizvoda na osnovu tehničkog dosijea;</p> <p>2) procjenu aktivnih supstanci;</p> <p>3) procjenu rizika biocidnih proizvoda na osnovu: fizičko-hemijskih svojstava, svojstava koja utiču na zdravlje ljudi (toksikologija), svojstava koja utiču na životnu sredinu (ekotoksikologija);</p> <p>4) procjenu efikasnosti, koja zahtijeva specifična znanja u oblasti biologije ciljnih</p>	<p>MERS</p> <p>AZŽS</p> <p>UIP</p> <p>UBHVFP</p> <p>CETI</p> <p>IJZ</p> <p>UCG</p> <p>UC</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Realizovano za izvještajni period</p>	<p>Održana je radionica BPR od strane ECHA na kojoj su bili predstavnici Agencije i Ministarstva od 21. do 23. maja 2024</p>	<p>Broj organizovanih obuka</p> <p>Broj učesnika na obukama</p> <p>Učešće 2 predstavnika Crne Gore na sastancima Komitetima, u svojstvu posmatrača</p>	<p>Sredstva obezbijeđena u saradnji sa TAIEX kancelarijom;</p> <p>IPA projekat „Pripreme mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“ koji realizuje ECHA; Takođe, određena sredstva će se obezbijediti kroz IPA II 2014-2020 (sredstva u iznosu od 234.000 eura predviđena su za</p>

	<p>organizama, fitomedicine i veterine;</p> <p>5) korišćenju odgovarajućih IT alata (R4BP);</p> <p>6) prisustvo sa statusom posmatrača na sastancima Komiteta za procjenu rizika (Biocidal Products Committee BPC).</p>						<p>podoblast hemikalije)</p> <p>Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke podrške "Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini"</p>
<p>7.25. Obuke vezano za implementaciju CLP Regulative</p>	<p>Organizovanje radionica na temu:</p> <p>1) klasifikacije, označavanja i pakovanja hemikalija;</p> <p>2) etikete i bezbjedonosni listovi;</p> <p>3) skladištenje hemikalija;</p> <p>4) izvještavanja o rezultatima nadzora i drugim preduzetim mjerama.</p>	<p>MERS</p> <p>AZŽS</p> <p>UIP</p> <p>UBHVFP</p> <p>CETI</p> <p>IJZ</p> <p>UCG</p> <p>UC</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Realizovano za izvještajni period</p>	<p>Održana je radionica CLP, od strane ECHA na kojoj su bili predstavnici Agencije i Ministarstva od 21. do 23. maja 2024</p>	<p>Broj organizovanih obuka</p> <p>Broj učesnika na obukama</p>	<p>Sredstva obezbijedena u saradnji sa TAIEX kancelarijom</p> <p>IPA projekat „Pripreme mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“ koji realizuje ECHA</p> <p>Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke podrške "Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i</p>

							planiranje u životnoj sredini”
7.26. Jačanje kapaciteta u cilju efikasnog nadzora nad hemikalijama i biocidnim proizvodima	<p>Organizovanje obuka u cilju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) unapređenja kontrole nad uvozom i upotrebom proizvoda koji sadrže živu; 2) adekvatnog vršenja nadzora na tržištu, uvozom i upotrebom boja, lakova i drugih vrsta premaza, koji sadrže isparljiva organska jedinjenja; 3) adekvatnog vršenja nadzora na tržištu, uvozu i upotrebi detergenata i biocidnih proizvoda; 4) planiranje inspekcija, check Liste, uputstva za inspektore, izvještavanje u skladu sa Regulativom (EZ) br. 648/2004 o detergentima; 5) planiranja inspekcija, check Liste, uputstva za inspektore, izvještavanje u skladu sa BPR uz akcenat na 	Nadležne inspekcije UC	Kontinuirano	Realizovano za izvještajni period	<p>U saradnji sa ECHA prevedn je 'REACH-EN-FORCE-7' dokument koji je dostavljen inspekciji. Skracenica 'REACH-EN-FORCE-7' se odnosi na sedmu fazu sprovođenja inspeksijskog projekta u okviru REACH regulative.</p> <p>Odobrena je i TAIEX studijska posjeta za inspekciju i planirana je posjeta za 5-6 oktobar 2024 hrvatskim nadležnim inspekcijama.</p>	<p>Broj organizovanih obuka</p> <p>Broj učesnika na obukama</p>	<p>Sredstva obezbijedena u saradnji sa TAIEX kancelarijom</p> <p>IPA projekat „Pripreme mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“ koji realizuje ECHA</p> <p>Obuke su planirane i kroz IPA II projekat Tehničke podrške “Jačanje kapaciteta, transpozicija Acquis-a i planiranje u životnoj sredini”</p>

	granične proizvode u odnosu na kozmetičke proizvode, medicinske proizvode-ljekove i medicinska sredstva.						
--	--	--	--	--	--	--	--

2.8 BUKA

U okviru završnog mjerila 6 koje se odnosi na podoblast Buka, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **5 obaveza**, koje obuhvataju **12 mjera**, od kojih su svih 12 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 0%, dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** 50%.

I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27							
EU prima k znanju nivo usklađenosti Crne Gore u oblasti buke i planove za dalje mjere sprovođenja: izrada karata buke i akcionih planova za upravljanje bukom za aglomeraciju i glavne puteve .							
<i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i>	<i>Način realizacije</i>	<i>Nadležna institucija</i>	<i>Rok</i>	<i>Status</i>	<i>Novi rok i obrazloženje/ Preporuka</i>	<i>Indikator</i>	<i>Finansije i izvori finansiranja</i>
8.1. Donošenje Strateške karte buke za glavni put Virpazar-Podgorica (29,3 km) sa PGPS 3,741,040 (brojač saobraćaja na lokaciji željeznička stanica Zeta)	Kroz sprovođenje tenderske procedure odabrati kompaniju koja je akreditovana prema standardu MEST ISO/IEC 17020 za izradu strateških karata buke	AZŽS	2023.	Djelimično realizovano	U 2024. godini objavljena dva tendera za izradu Strateških karata buke na koji nije bilo zainteresovanih ponuđača. Novi rok : I kvartal 2026.	Izrađene i donijete 3 Strateške karte buke za glavne puteve sa preko 3 miliona prelaza	IPA III-kandidovan je projekat Tehničke podrške, koju obuhvata i podoblast buka, alternativno budžet AZPŽS (procjena potrebnih sredstava: €40.000)
8.2. Donošenje Strateške karte buke za glavni put Tivat-Budva (25 km) sa PGPS 5,790,196 (brojač	Odabrana kompanija dostavlja Nacrt strateške karte buke za glavne puteve, sa korišćenim ulaznim podacima i						

saobraćaja na lokaciji Radanovići)							
<p>8.3. Donošenje Strateške karte buke za glavni put Herceg Novi-Kamenari (15,4 km) sa PGPS 3,898,656 (brojač saobraćaja se nalazi na lokaciji Kumbor)</p>	<p>metapodacima, radi unošenja podataka u Informacioni sistem zaštite životne sredine.</p> <p>Nacrt strateške karte buke postavlja se na uvid: organima, organizacijama i zainteresovanoj javnosti, uz datu mogućnost dostavljanja mišljenja</p> <p>Održavanja Javne rasprave</p> <p>Integrisanje komentara i sugestija sa Javne rasprave za strateške karte buke i priprema Izveštaja sa Javne rasprave</p> <p>AZPŽS donosi Strateške karte buke za glavne puteve i iste objavljuje na sajtu s ciljem informisanje javnosti.</p>						
II) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za PP 27	EU prima k znanju nivo usklađenosti Crne Gore u oblasti Buki planove za dalje mjere sprovođenja: izrada karata buke i akcionih planova za upravljanje bukom za aglomeraciju i glavne puteve, pokretanje kampanja za podizanje nivoa javne svijesti i <u>dalje korišćenje centralizovanog informacionog sistema</u> u okviru Agencije za zaštitu prirode i životne sredine.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/ Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
8.4.	Razviti adekvatne IT alate, koji bi omogućili:	AZŽS	2023.			IT alati nabavljeni i instalirani	Budžet AZPŽS

Obezbjeđivanje adekvatnog softverskog rješenja i aplikacije za unošenje podataka o mjerenjima nivoa buke, kao i prikaz istih za potrebe informisanja javnosti	- adekvatno čuvanje i statističku obradu dostupnih podataka, - podršku za uspostavljanje sigurne veze sa EU bazama podataka			Nerealizovano	Novi rok: IV kvartal 2026. IPA III-kandidovan je projekat Tehničke podrške		IPA
	Sprovođenje obuke o upotrebi kreiranog softvera, kao i za integrisanje podataka o buci u Informacioni sistem životne sredine					Broj održanih obuka Broj obučених službenika	
	Izrada uputstva za korišćenje softverskog alata					Izrađeno uputstvo za korišćenje softvetskog alata	
	Kreiranje linka na web stranici AZPŽS za potrebe informisanja javnosti					Kreiran link na web stranici AZPŽS	
III) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27	EU konstatuje namjeru Crne Gore da obezbjedi obuku osoblja Agencije za zaštitu prirode i životne sredine za izradu karata buke i Akcionih planova, kao i da zaposli još jednog inspektora u Upravi za inspeksijske poslove.						
Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza	Način realizacije	Nadležna institucija	Rok	Status	Novi rok i obrazloženje/Preporuka	Indikator	Finansije i izvori finansiranja
8.5. Jačanje administrativnih kapaciteta	Priprema aplikacija za potrebe dobijanja obuka na temu: a) izrade strateških karata buke i izračunavanja nivoa buke; b) pripreme Akcionih planova;	AZŽS	III kvartal 2021. III kvartal 2021. III kvartal 2022.	Nerealizovano	Novi rok: I kvartal 2026. IPA III-kandidovan je projekat Tehničke podrške	Broj učesnika ≥15 – broj održanih obuka	TAIEX IPA III UNDP projekat „Jačanje kapaciteta za ubrzanje procesa pristupanja EU II“

	<p>c) načina upotrebe softvera i ažuriranja aplikacije.</p> <p>Organizovanje gore navedenih obuka.</p>						
	<p>Priprema aplikacionog formulara za obuku koja se odnosi na izvještavanje u skladu sa Direktivom 2002/49/EC, u cilju upoznavanja sa:</p> <p>a) obaveznim sadržajem izvještaja o nivou buke u životnoj sredini koji treba da pripremi AZPŽS;</p> <p>b) načinom na koji MEPPU dostavlja izvještaj EK.</p> <p>Organizovanje navedene obuke</p>	<p>AZŽS</p> <p>MERS</p>	<p>2022.</p>	<p>Nerealizovano</p>	<p>Novi rok: I kvartal 2026.</p>	<p>Broj podnijetih prijava za obuke</p> <p>Broj odobrenih prijava za obuke</p> <p>Broj održanih obuka</p> <p>Broj učesnika ≥15 na obukama</p>	<p>TAIEX</p>

2.9 KLIMATSKE PROMJENE

U okviru završnog mjerila 7 koje se odnosi na podoblast Klimatskih promjena, u izvještajnom periodu planirana je realizacija **6 obaveza**, koje obuhvataju **12 mjera**, od kojih su 8 mjera **sa rokom dospjelo za realizaciju**, a 4 mjera **sa rokom kontinuirano**.

Stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 0%, dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** 62,5%.

Stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 50%, dok je **stepen djelimično realizovanih mjera** 50%.

Završno mjerilo 7	<p>Crna Gora nastavlja svoje usklađivanje s pravnom tekovinom EU, posebno usvajanjem zakona o funkcionisanju <u>Evropskog sistema trgovanja emisijama (EU ETS)</u>, u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim uzastopnim amandmanima. Crna Gora se dalje usklađuje sa <u>relevantnim podzakonskim aktima o monitoringu i izvještavanju, akreditaciji i verifikaciji, registru Unije, besplatnoj dodjeli i aukciji</u>. Crna Gora <u>osigurava da postoji odgovarajući okvir za implementaciju EU ETS-a u cijelosti u pogledu praćenja, izvještavanja i provjere emisija gasova staklene bašte</u></p>						
<p>I) Zahtjevi iz Zajedničke pozicije EU za P27</p>	<p>EU prima k znanju trenutni ograničeni nivo usklađenosti zakonodavstva i poziva Crnu Goru da pojača svoj rad u tom pogledu, posebno kad je riječ o <u>Direktivi 2003/87/EZ o uspostavljanju šeme za trgovanje emisijskim kvotama gasova staklene bašte (EU ETS)</u>, Odluke o dijeljenju napora (ciljevi za sektore koji nisu obuhvaćeni ETS-om) i <u>propisa o praćenju, izvještavanju i verifikaciji emisija gasova staklene bašte (MRV)</u>.</p> <p>EU konstatuje rad Crne Gore na transponovanju Regulative 443/2009/EC i Regulative 510/2011/EU o standardnim emisijama CO₂ iz putničkih automobila i lakih teretnih vozila i podsjeća na obavezu da se <u>uspostavi sistem praćenja i izvještavanja za novo registrovana vozila</u>.</p> <p>EU podsjeća na obavezu da uspostavi odgovarajući okvir za ispunjavanje obaveza prema Regulativi o mehanizmu za praćenje klime (regulative (EU) br. 525/2013) i s tim povezane delegirane i sprovedbene akte.</p> <p>EU prima na znanje rad Crne Gore na usklađivanju s regulativom 1005/2009/EZ o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i Regulativom 517/2014/EU o fluorisanim gasovima staklene bašte i podsjeća na obavezu da se u potpunosti usklade s gore navedenim, kao i s povezanim delegiranim i sprovedbenim aktima.</p> <p>EU konstatuje da Crna Gora ima svoju Strategiju za klimatske promjene, ali da mora osigurati usklađenost s klimatskim i energetske okvirom do 2030. godine (npr. EU ETS direktiva, Odluka o podjeli napora, korišćenje zemljišta, Regulativa o promjeni korišćenja zemljišta i šumarstvu (LULUCF) i Regulativa o upravljanju energetske unijom) i <u>njenu integraciju u sve relevantne sektorske politike i strategije</u>, za početak implementaciju Pariskog sporazuma i crnogorskog nacionalno određenog doprinosa.</p> <p>EU naglašava potrebu da Crna Gora nastavi rad na <u>jačanju administrativnih kapaciteta i međuinstitucionalnoj saradnji</u>.</p>						
<p><i>Aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se realizovala obaveza</i></p>	<p><i>Način realizacije</i></p>	<p><i>Nadležna institucija</i></p>	<p><i>Rok</i></p>	<p><i>Status</i></p>	<p><i>Novi rok i obrazloženje/Preporuka</i></p>	<p><i>Indikator</i></p>	<p><i>Finansije i izvori finansiranja</i></p>

<p>10.3 Uspostavljanje okvira za implementaciju EU ETS Direktive u cjelini (praćenje, izvještavanje i verifikacija-MRV emisije gasova sa efektom staklene bašte)</p>	<p>Izrada Studije za uspostavljanje MRV sistema kao baze na osnovu koje će se uspostaviti EU ETS sistem</p> <p>Realizacija sljedećih aktivnosti u okviru projekta „Inicijativa za izgradnju kapaciteta za transparentnost-CBIT“:</p> <p>1. Jačanje aktivnog angažovanja zainteresovanih strana i ugrađivanje MRV klimatskih aktivnosti u okviru postojećih sektorskih funkcija i ciljeva održivog razvoja;</p> <p>2. Jačanje tehničkih kapaciteta za implementaciju okvira transparentnosti</p>	<p>MERS</p>	<p>2021-2024.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Studija nije usvojena. Projekat CBIT će se finalizovati do 2025.godine.</p> <p>Novi rok: 2025</p>	<p>Usvojena Studija za uspostavljanje MRV sistema od strane Vlade</p> <p>Finalizacija projekta „Inicijativa za izgradnju kapaciteta za transparentnost-CBIT“</p> <p>Uspostavljen okvir za implementaciju EU ETS Direktive</p>	<p>Studija će biti urađena kroz GEF projekat: „Inicijativa za izgradnju kapaciteta za transparentnost-CBIT“ (vrijednost projekta €1,1 miliona)</p>
<p>10.4. Pripremiti nacionalne</p>	<p>Implementacija Uredbe o aktivnostima odnosno djelatnostima koje</p>	<p>MERS, Eko fond, ME, operateri</p>	<p>Kontinuirano do 2025.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>Novi rok: 2025</p>	<p>Stepen realizacije obaveza definisanih podzakonskim</p>	<p>Sredstva za realizaciju obezbjeđuju se iz sredstava</p>

operatere za ulazak u EU ETS sistem	emituju gasove sa efektom staklene bašte za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte					aktima za svakog operatera	nacionalnih operatera
10.6. Uspostavljanje dugoročnog strateškog okvira niskokarbonskog razvoja	Izrada Strategije niskokarbonskog razvoja Crne Gore za period do-2050. godine	MERS sa ostalim nadležnim organima	2022-2024.	Djelimično realizovano	Strategija niskokarbonskog razvoja Crne Gore NIJE donijeta od strane Vlade. U martu je otpočela izrada Strategije, a njena realizacija je planirana za 2025.godinu.	Strategija niskokarbonskog razvoja Crne Gore donijeta od strane Vlade	IPA III (2021-2026.) 1,0 miliona eura
	Javna rasprava						Nisu potrebna finansijska sredstva
	Donošenje Strategije od strane Vlade	Vlada	2024.				
10.7. Uspostavljanje klimatsko-energetskog okvira do 2030. i njegova integracija u sve relevantne sektorske politike i strategije	Izrada Plana energetika-klima	MEN, MERS u saradnji sa ostalim nadležnim organima	2021.	Nerealizovano	Finalizacija Nacrta NECP-a očekuje se do kraja 2024. godine.	Izrađen Predlog Plana energetika-klima do 2030.	Sredstva za izradu Plana su obezbijedena kroz GIZ projekat „Razvoj kapaciteta za klimatsku politiku u zemljama jugoistočne i istočne Evrope, južnog Kavkaza i centralne Azije-faza III“
	Javna rasprava						
	Donošenje Plana energetika-klima do 2030.	Vlada	2025.			Donijet Plan energetika-klima do 2030. od strane Vlade	

<p>10.9. Ispunjenje revidovanog NDC-ja</p>	<p>Realizacija mjera koje proističu iz revidovanog NDC-ja u sektorima energetike, saobraćaja, poljoprivrede i šumarstva</p>	<p>MERS MPŠV MER MEN</p>	<p>Kontinuirano, 2021-2030.</p>	<p>Djelimično realizovano</p>	<p>U skladu sa Pariskim sporazumom, na svakih 5 godina reviduje se NDC, te u skladu sa tim ne sprovodimo godišnje izvještavanje o istom. Kontinuirano se sprovede aktivnosti na realizaciji nove revizije NDC-a, a isti će biti usvojen u februaru 2026.</p>	<p>Godišnji Izvještaji o realizaciji NDC-ija koje usvaja Vlada u IV kvartalu</p> <p>Izračunat % smanjenja GHG-a (na godišnjem nivou) u odnosu na projektovano smanjenje do 2030.</p>	<p>Sredstva se obezbjeđuju iz budžeta nadležnih resora i eksternih izvora</p> <p>Precizan iznos i izvor finansiranja biće dati u Nacionalnom doprinosu smanjenju emisija GHG (NDC) do 2030.</p>
<p>10.10. Jačanje administrativnih kapaciteta i međuinstitucionalne saradnje</p>	<p>Organizovanje treninga i obuka za službenike iz svih relevantnih sektora</p> <p>Zapošljavanje dodatnih kadrova na poslovima vezanim za implementaciju politike oblasti klimatskih promjena</p>	<p>MERS MER MEN MPŠV</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Realizovano</p>	<p>U periodu od marta do avgusta 2024. u okviru projekata CBIT i FNC/BTR kroz CBIT GSP platformu službenici su učestvovali na 13 treninga koji su pokrivali teme: izvještavanje o prilagođavanju u okviru ETF-a, klimatsko finansiranje: praćenje, izvještavanje i</p>	<p>Broj organizovanih treninga i obuka na godišnjem nivou</p> <p>Broj službenika/ca, kao i broj institucija zastupljenih na treninzima</p> <p>Broj novozaposlenih zaduženih za pitanja iz oblasti klimatskih promjena u</p>	<p>Treninzi i obuke biće organizovani u okviru sljedećih projekata:</p> <p>Jačanje crnogorskog Nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC) i akcija adaptacije u okviru transparentnosti – CBIT;</p> <p>Plan pripravnosti za saradnju sa Zelenim</p>

					<p>metodologije, institucionalni aranžmani za transparentnost, adaptacija u dvogodišnjim izvještajima o transparentnosti (BTR), priprema i izvještavanje o rezultatima nacionalnih inventara GHG u okviru ETF Pariškog sporazuma, integrisanje rodne komponente u klimatsku transparentnost, praćenje obaveza ublažavanja NDC-a u okviru ETF-a koristeći zajedničke tabelarne formate (CTF). U trenizima je učestvovalo 7 učesnika (2 muškarca i 5 žena) iz jedne insitucije.</p>	nadležnim institucijama	<p>klimatskim fondom i izradu Nacionalnog programa prioriternih aktivnosti;</p> <p>Izgradnja kapaciteta za politiku klimatskih promjena na zapadnom Balkanu, centralnoj i istočnoj Evropi i centralnoj Aziji – (GIZ- CDCP III);</p> <p>Izrada Četvrtog nacionalnog izvještaja Crne Gore o klimatskim promjenama (FNC);</p> <p>Izrada Trećeg dvogodišnjeg ažuriranog izvještaja Crne Gore o klimatskim promjenama (TBUR);</p> <p>Izrada Nacionalnog plana adaptacije na</p>
--	--	--	--	--	---	-------------------------	--

							<p> klimatske promjene NAP (GCF) i Tehnička podrška za monitoring i implementaciju politika za zaštitu životne sredine i klimatskih akcija- IPA II Budžet nadležnih institucija </p>
--	--	--	--	--	--	--	---

3. SUMARNI PREGLED

Akcionim planom za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene u izvještajnom periodu predviđena je realizacija 247 mjera, od kojih je 151 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju i 96 mjera sa rokom kontinuirano. **Ukupan stepen realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 24% (36 mjera), dok je ukupan stepen realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 49% (46 mjere).**

U nastavku je dat tabelarni prikaz broja mjera po podoblastima, predviđenih Akcionim planom za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, za izvještajni period.

	Podoblast	Broj obaveza	Broj mjera			Stepen (broj) mjere sa rokom dospjelo za realizaciju			Stepen (broj) mjere sa rokom kontinuirano		
			Ukupan broj mjera	Mjere sa rokom dospjelo za realizaciju	Mjere sa rokom kontinuirano	Realizovano	Djelimično realizovano	Nerealizovano	Realizovano	Djelimično realizovano	Nerealizovano
1.	Horizontalno zakonodavstvo	10	21	13	8	/	23,07% (3)	76,93% (10)	50% (4)	50% (4)	/
2	Kvalitet vazduha	4	9	7	2	/	16% (1)	85,71% (6)	100% (2)	/	/
3.	Upravljanje otpadom	18	32	22	10	27,27% (6)	4,5% (1)	68,23% (15)	60% (6)	40% (4)	/
4.	Kvalitet voda	14	26	19	7	78,94% (15)	10,52% (2)	10,54% (2)	42,85% (3)	50% (3)	16,67%(1)
5.	Zaštita prirode	42	82	50	32	10% (5)	62% (31)	28% (14)	34,37% (11)	59,37% (19)	6,26% (2)
6.	Industrijsko zagađenje	5	22	10	12	90% (9)	10% (1)	/	58,33% (7)	41,60% (5)	/
7.	Hemikalije	18	31	10	21	10% (1)	30% (3)	60% (6)	57,14% (12)	23,80% (5)	19,06% (4)
8.	Buka	5	12	12	/	/	50% (6)	50% (6)	0% (0)	/	/
9.	Civilna zaštita	Privremeno zatvorena podoblast									
10.	Klimatske promjene	6	12	8	4	/	62,5% (5)	37,5% (3)	50% (2)	50% (2)	/
	Ukupno	122	247	151	96	24% (36)	35% (53)	41% (62)	49% (47)	44% (42)	7% (7)

4. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE SPROVOĐENJA AKCIONOG PLANA ZA ISPUNJAVANJE ZAVRŠNIH MJERILA

Implementacija Akcionog plana u izvještajnom periodu mart - avgust 2024. godine se realizovala planiranim aktivnostima ali se moraju ubrzati aktivnosti na do sada djelimično realizovanim i nerealizovanim aktivnostima, uz puno sagledavanje okolnosti vezanih za razloge djelimične realizacije odnosno zbog kojih neke od aktivnosti nijesu realizovane, kako bi se postigli što bolji rezultati u daljem sprovođenju Akcionog plana. Takođe, potrebno je intenzivirati rad na realizaciji planiranih aktivnosti u 2025. godini i planirati budžet u cilju postizanja vidljivih rezultata u pocesu pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji. Određene obaveze nisu prispjele za realizaciju jer su rokovi predviđeni u narednim godinama.

U odnosu na prošlu godinu, ocjena godišnjeg napretka u okviru Poglavlja 27 - Životna sredina i klimatske promjene je ista – ograničeni napredak. Ukazano je na potrebu efektivne implementacije Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u ovoj oblasti (posebno u oblastima: upravljanje otpadom, kvalitet vazduha, zaštita prirode, kvalitet voda i klimatske promjene). Takođe, ukazano je na potrebu preduzimanja hitnih mjera za zaštitu i unapređenje ekološke vrijednosti zaštićenih područja i potencijalnih Natura 2000 područja, kao što su Ulcinjska solana i Skadarsko jezero. Ukazano je i na potrebu ubrzanja donošenja Nacionalnog klimatskog i energetskog plana.

Najveći izazov u realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana je obezbjeđivanje finansijskih sredstava.

Imajući u vidu navedeno predlažemo sljedeće:

- Potrebno je prioritarno realizovati aktivnosti koje nijesu realizovane u prethodnim godinama;
- Intenzivirati aktivnosti u svakoj instituciji nadležnoj za obaveze iz završnih mjerila po pitanju njihove realizacije;
- Osigurati odgovoran i posvećen pristup daljoj realizaciji obaveza iz Poglavlja 27 od strane svih prepoznatih nadležnih institucija na državnom i lokalnom nivou;
- Unaprijediti koordinaciju i komunikaciju između relevantnih institucija kada su u pitanju obaveze za čiju realizaciju je nadležno više od jedne institucije, te osnažiti međuinstitucionalnu saradnju na svim nivoima;
- U većoj mjeri koristiti raspoložive finansijske mehanizme i koristiti mogućnost pružanja ekspertske pomoći kroz TAIEX, kao i slične instrumente EU, razmotriti mogućnost pridruživanja LIFE programu;
- Uložiti dodatne napore u oblasti upravljanja otpadom u strateškom planiranju i investiranju kako bi se implementirao Državni plan za upravljanje otpadom do 2030, kao i hitna akcija na remedijaciji nelegalnih i neuređenih odlagališta otpada. Ostaje i dalje da se objasni model upravljanja otpadom, kao i da se uspostavi širom države infrastruktura za odvojeno odlaganje otpada;
- Uložiti dodatne napore u implementaciji propisa koji su donijeti.